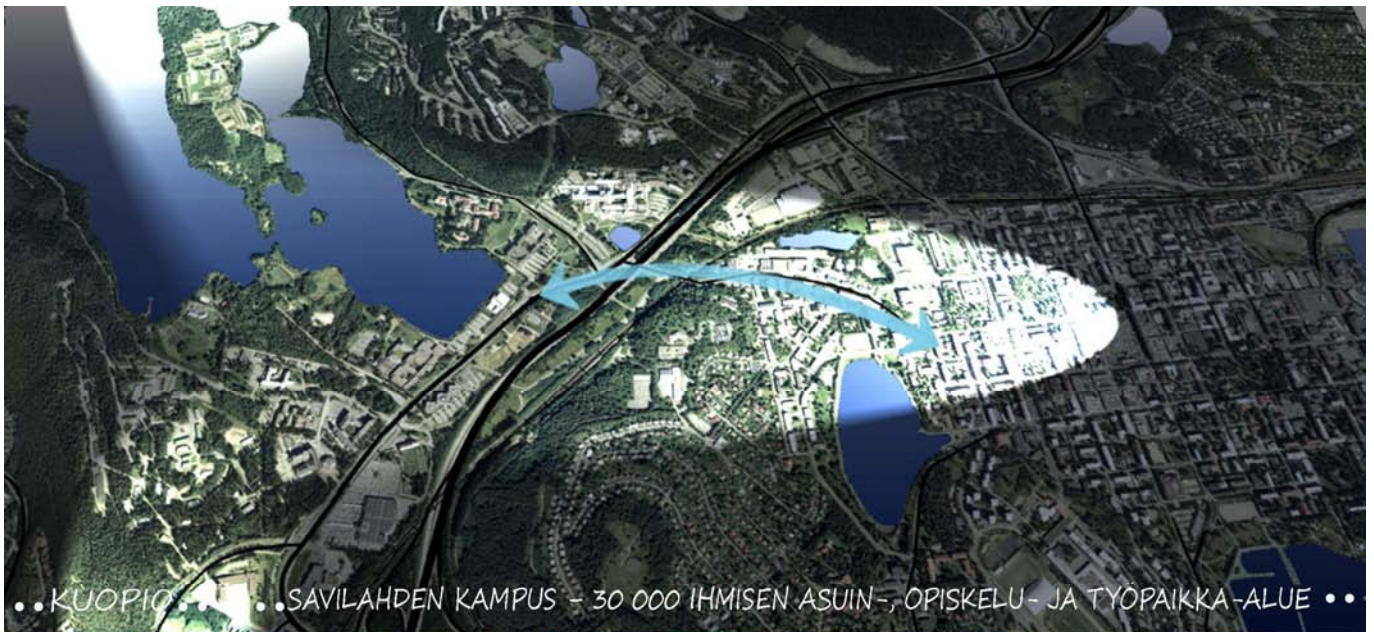

KUOPIO

KUOPION KASVUOHJELMA 2013–2020

KUOPION KASVUOHJELMA

2013–2020

Hyväksytty Kuopion kaupunginhallituksessa 25.2.2013

Kannessa havainnekuva Kampus 2020 -kärkihankeesta

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto Kuopion kasvuohjelman 2013–2020 neuvoteltavista asioista, joiden perustelut ovat myöhempänä asiakirjassa	5
2. Johdantoa ja Kuopion kasvuohjelman lähtökohdat	6
2.1. Kasvuohjelma toteuttaa Kuopion kaupungin strategiaa	6
2.2. Kuopion toiminnallisen seudun rakennemalli ”Loikka 2030”	7
2.3. Kansainvälisyys strategian läpileikkaavana teemana	8
2.4. Kuopion kasvu on kiihtynyt	8
2.5. Kasvuohjelman yleistavoitteet	11
2.6. Kasvuohjelman valmisteluprosessi	11
2.7. Kuopion kasvuohjelman rakenne ja kärkikokonaisuudet	12
3. Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä sekä innovaatio- ja opiskelijakaupunki	13
3.1. Kampus 2020 -kärkihankkeen rakenteet ja puitteet	13
3.2. Innovaatiokeskittymän vahvistaminen - Kuopion INKA-ohjelma	17
3.3. Vahvan ja monipuolisen elinkeinoelämän kehittäminen	27
4. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmut	33
4.1. Lentoaseman alue	33
4.2. Matkakeskuksen solmukohta	35
4.3. Innovatiiviset joukkoliikennetkaisuut	36
5. Muut kasvun edellytykset	37
5.1. Elävä kaupunkikeskusta ja vetovoimaiset palvelut	37
5.2. Monipuolinen ja riittävä asuntotuotanto sekä asuinalueiden kehittäminen	39
5.3. Sosiaalinen eheys ja asukkaiden osallisuus	39
5.4. Kuntarakenteiden uudistaminen ja palveluiden uudet tarjontamallit	40
6. Kasvuohjelman toimeenpano ja rahoitus	41

1. Yhteenveto Kuopion kasvuohjelman 2013–2020 neuvoteltavista asioista, joiden perustelut ovat myöhempänä asiakirjassa

1. Kuopion Kampus 2020 -kärkihankkeen rakenteet
 - Kuopion yliopistokiinteistöt Oy ja erityisesti Senaatti Oy ovat merkittäviä toimijoita Kampusalueella ja alueen kehittäminen edellyttää tiivistä sitoutumista alueen kehittämiseen
 - Kaavan toteuttamisen kokonaiskustannukset ovat noin 49 M€, joista Kuopion Veden ja Kuopion kaupungin osuus on noin 32 M€. Arvioidut kustannukset ovat asukasta kohti noin 8000 euroa, kun asukasmitoitustiluku on 6100 (lähde Kuopion kaupunki, Savilahden alueen osayleiskaava)
 - Neuvottelut tulevaisuuden kannalta merkittävien maankäyttöisten ratkaisuiden edistämisestä (mm. VT-5 – kehittäminen Kampuksen alueen kohdalla)
2. Kuopion innovaatiokeskittymän kehittäminen kokonaisuudessaan on neuvoteltava asia eri ministeriöiden kanssa
3. Yrityskehitysmallin kansallinen rahoitus ja siihen liittyvät palvelujen yhteensovittamistoimet mm. valtion eri toimijoiden kanssa
4. Kuopion Kampus 2020 -kärkihankkeen koulutustarjonta, -rakenteet ja opiskelija-asuminen
 - Ammattikorkeakoulun toimilupa ja koulutusvastuu asiat
 - Koulutusrakenteiden uudistaminen siten, että alueella on tarjolla työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeita vastaava, vahva ja monipuolinen koulutustarjonta
 - Opiskelija-asumisen uudet mallit
5. Pelastusopiston harjoitusalueen kansainvälisen tason edelleen kehittäminen
6. Yritysalueiden kehittäminen:
 - Moottoritien läheisyyteen sijoittuvat elinkeinoalueet tulevat vaikuttamaan rinnakkaistiejärjestelyihin ja VT-5 kehittämiseen
 - Pienen Neulamäen yritysalueen jatkorakentaminen
7. Kuopion matkailullinen saavutettavuus
 - Saavutettavuus Kuopioon lentäen ja raideliikenteen kautta sekä siihen liittyvät terminaalit
 - Kuopio–Tahko-yhteys
8. Osaavan työvoiman saanti: nuorisotakuu sekä maahanmuuttajien osaaminen käyttöön
 - Nuorisotakuun toteuttaminen Kuopiossa
 - TE-toimiston antaman maahanmuuttajien kotoutuskoulutuksen resurssit tarvetta vastaavalle tasolle
 - Hoiva-alan ammattilaisten täydennys- ja muuntokoulutustarpeet
9. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohdat: Itä-Suomen lentokenttä
 - Itä-Suomen lentokentän toiminnan, vyöhykkeen elinkeinotoiminnan ja matkailupalvelujen ja –virtojen turvaaminen tulevaisuudessa.
10. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohdat: Kuopion Matkakeskushanke
 - Liikenneviraston kanssa tulee neuvotella valtion rahoitus henkilö ja tavaraliikennematapitojen toteuttamiseksi.
11. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohdat: joukkoliikenteen kehittäminen
 - Joukkoliikenteen kehittäminen ja rahoitus
 - Henkilökuljetusten järjestämisen yhdistäminen ja niihin liittyvän kokonaisrahoituksen kokoaminen yhteen.

2. Johdantoa ja Kuopion kasvuohjelman lähtökohdat

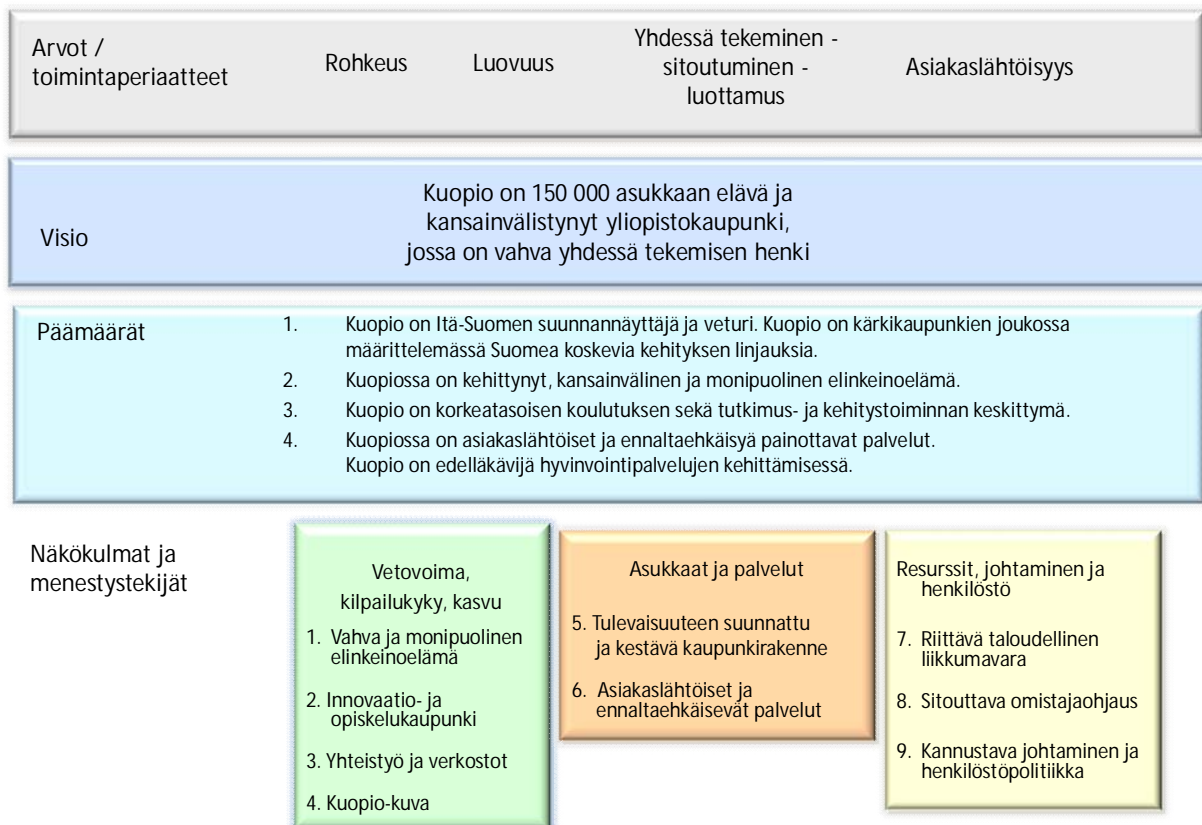
Kuopion merkitys kansalliselle kilpailukyvyllä on ilmeinen. Kasvuohjelman tavoitteena on nostaa kasvun ja vetovoimaisuuden kannalta keskeisiä kärkeä. *Kuopion visiona on vuonna 2020 olla 150 000 asukkaan elävä ja kansainvälistynyt yliopistokaupunki, jossa on vahva yhdessä tekemisen henki.*

Kuopio on vahvasti kasvava liiketoiminnan, tutkimuksen ja koulutuksen keskus. Kaupungin elinkeinorakenne on erittäin monipuolinen. Kuopiossa on noin 5050 yritystä ja niissä runsaat 47 500 työpaikkaa. Kuopion strategian tavoitteena on kaupungin kasvun ja kilpailukyyn vahvistaminen sekä asiakaslähtöisten palveluiden tehokas toteuttaminen. Tavoitteena on ennen kaikkea Kuopion strategisten painopistevalintojen mukaisten isojen, merkittävien kokonaisuuksien synnyttäminen. Kuopion kasvuohjelma konkretisoi kaupungin strategisen tahtotilan tavoitteita ja niiden toteuttamisen vastuita. Ohjelmassa kootaan ja konkretisoidaan yhteiset eri toimijoiden tavoitteet jäsenytyneeksi kokonaisuudeksi.

2.1. Kasvuohjelma toteuttaa Kuopion kaupungin strategiaa

Kuopion kaupunki uudisti strategiansa vuonna 2010. Strategiatyöhön osallistuivat merkittävällä panoksellaan kaikki toiminnallisen alueen keskeisimmät toimijat (kaupungin päättäjät, johto ja henkilöstö sekä laaja joukko elinkeinoelämän, seudun kuntien ja sidosryhmien edustajia). Hyväksytyt strategian tavoitteena on Kuopion kaupungin kasvun ja kilpailukyyn vahvistaminen sekä asiakaslähtöisten palveluiden tehokas toteuttaminen.

KUOPION STRATEGIA PÄHKINÄNKUORESSA

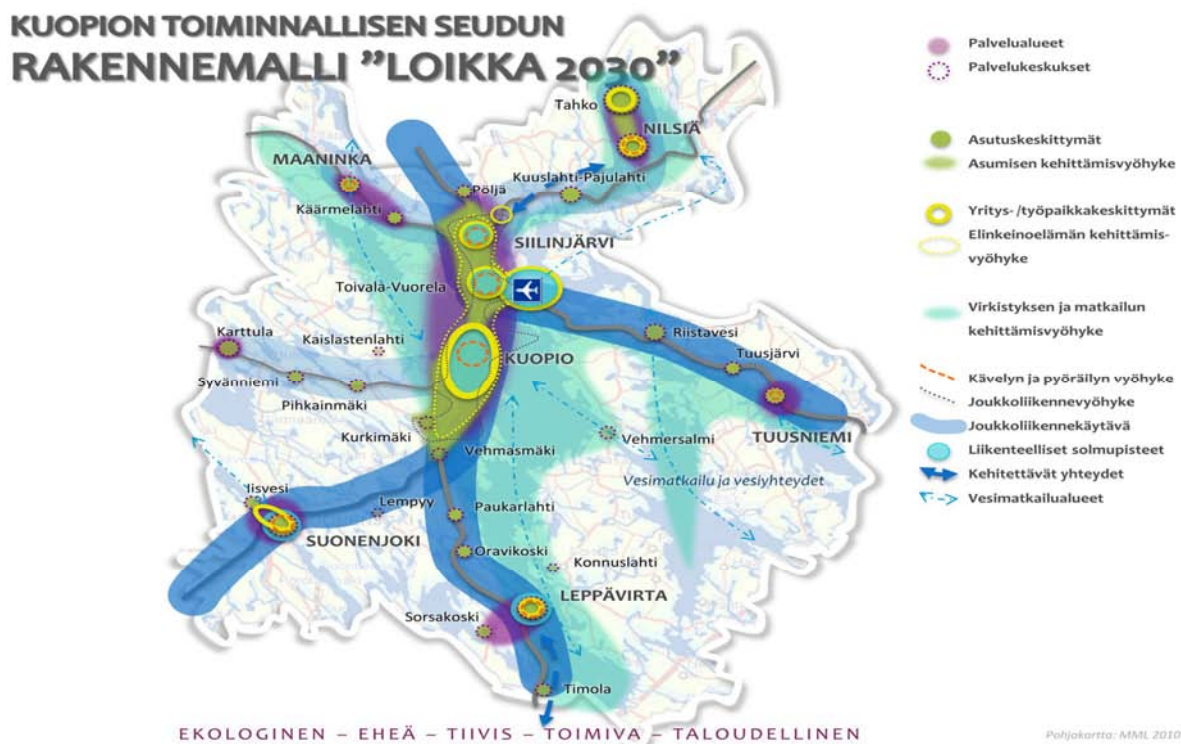

Kuva 1: Kuopion strategia 2020 pähkinänkuoressa (2010)

Kuopion kasvuohjelma toteuttaa erityisesti näkökulman ”Vetovoima, kilpailukyky ja kasvu” menestystekijöitä. Mainittuja menestystekijöitä tukee osaltaan tulevaisuuteen suunnattu ja kestävä kaupunkirakenne (sisältää MAL-tarkastelut) sekä asiakaslähtöiset ja ennaltaehkäisevät palvelut. Tavoitteilla on kiinteä yhteys toimenpiteisiin Kuopion innovaatiokeskittymän vahvistamiseksi sekä mm. siihen liittyvien uusien palveluiden ja tuotteiden pilotointialustojen sekä alueen yritystoiminnan kehittämiseen.

2.2. Kuopion toiminnallisen seudun rakennemalli ”Loikka 2030”

Kuopion toiminnalliselle alueelle on vuosien 2011–2012 aikana laadittu kuntarajoista riippumaton rakennemalli, ns. ”Loikka 2030”. Siinä on tarkasteltu maankäytön, asumisen ja liikenteen kokonaisuutta. Kyseisen työn mukaisilla linjauksilla on merkitystä Kuopion kasvuohjelman toteuttamisessa onnistumiselle. Ne tekijät, jotka rakennemallityöstä kohdistuvat tässä ohjelmassa esitettyihin toimenpiteisiin on esitetty aina kunakin asiakokonaisuuden yhteydessä.

Kuva 2: Kuopion toiminnallisen seudun rakennemalli ”Loikka 2030”.

2.3. Kansainvälisyys strategian läpileikkaavana teemana

Kansainvälisyys sisältyy läpileikkaavana teemana Kuopion strategiaan. Kansainvälisiä kärkitoimijoita ovat elinkeinoelämän toimijat, oppilaitokset ja monet kehittämisorganisaatiot. Kansainvälisen toimintaympäristön ja sen palvelujen kehittämisasioita on jäsennetty Kuopion strategiaa toteuttavaan Kuopion kansainvälisyysohjelmaan 2008–2012. Tavoitteena on myös Kuopion kansainvälisen näkyvyyden vahvistamiseen.

Verkottumisessa strategisina maantieteellisinä kohdealueina ovat pitkään olleet erityisesti Eurooppa, Venäjä ja Kiina. Kuopio on WHO:n eurooppalaisten terveiden kaupunkien verkoston jäsen yhdessä Turun kanssa. Kuopio solmi 2012 ystävyyskaupunkisuhteen pitkäaikaisen kiinalaisen yhteistyökumppanin Shanghaiin Pudongin kanssa.

Kuopiolle on tyypillistä vahva orientaatio organisaatioiden väliseen yhteistyöhön myös kansainvälistymisen edistämässä ja arkipäiväistämässä. Se tarkoittaa laajan toimijajoukon yhteisiä toimenpiteitä ja kehittämishankkeita, joita työtetään teemakohtaisissa työryhmissä ja verkostoissa.

Kansainvälisyyteen liittyviä foorumeita Kuopiossa ovat mm. Kuopion kaupungin kansainvälisyystyöryhmä, Kuopion kauppakamarin kansainvälistymisvaliokunta sekä Kuopion kauppakamarin Venäjä-hanketoimijoiden verkosto ja lukuisat muut ryhmät. Myös järjestöt ovat monissa toimenpiteissä vahvasti mukana. Kuopion kaupungin kansainvälisyystyöryhmässä on myös poliittisten päättäjien edustus.

Yhteistyö kotoutumis- ja maahanmuuttoasioissa on tiivistä. Vuonna 2012 valmistui ELY-keskusten toimesta Itä-Suomen maahanmuuttostrategia. Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi Kuopion uusimman kotoutumishjelman marraskuussa 2012.

2.4. Kuopion kasvu on kiihtynyt

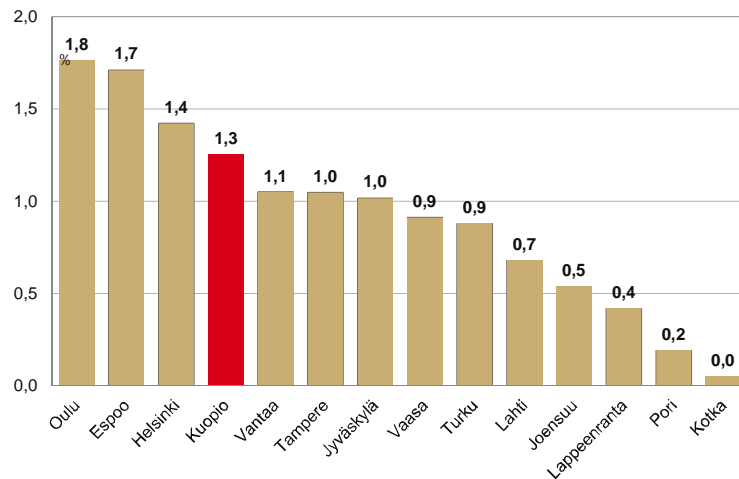
Kuopio on yksi Suomen suurimmista kaupungeista. Väestömäärällä noin 105 000 asukasta se on 8. suurin ja merkittävä innovaatiokeskittymä.

Vuodenvaihteessa 2012/2013 toteutunut Nilsia-kuntaliitos nosti asukasluvun yli 100 000:n. Kuopion keskeisellä työssäkäyntialueella asuu yli 160 000 ihmistä. Kuopion kaupungin ja seudun muiden kuntien (Siilinjärvi ja Maaninka) strategiset tavoitteet tukevat toisiaan. Maaninka on tehnyt yhdistymispäätöksen Kuopion kaupunkiin 2015 alusta. Siilinjärven kunnan kanssa yhteistyötä tehdään eri aloilla, josta uusien merkittävä prosessi on ollut yhteisen rakennemallin luominen ja hyväksyminen loppuvuodesta 2012, mikä on nivottu kasvuohjelman laadintatyöhön.

Vuonna 2012 Kuopion väestökasvu oli 1 222 henkilöä (1,3 %), mikä oli koko maan kolmanneksi suurin väestönlisäys pääkaupunkiseudun ja Oulun jälkeen. Maan sisäistä muuttovoittoa Kuopio sai yli 700 henkilöä. Kolmena aiempana vuonna Kuopion väestönkasvu on ollut runsaat 600 henkilöä.

Kuopio tarvitsee työvoimaa alueen ulkopuolelta. Kuopion työttömyysaste on alhaisempi kuin Oulussa, Tampereella ja Jyväskylässä. Kuopioon muutetaan syntyneiden työpaikkojen perässä. Uusia työpaikkoja on syntynyt esimerkiksi Kuopion Kampusalueelle sekä isojen kaupan investointien myötä.

Kuopio kiinnostaa esimerkiksi pääkaupunkiseudun kehyskuntien lapsiperheitä. Taloustutkimuksen tutkimuksessa Kuopio menestyi kaupungeista parhaiten lasten kasvuympäristönä. Asukastyytyväisyydessä tuli kärkisija Tampereen kanssa. Rakennettavia asuinalueita on Kuopiossa useita. Kuopio tarjoaa monipuolisesti asuntoja ja erilaisia talotyyppejä ympäri kaupunkia. Tonttitarjonta on lisääntynyt erittäin voimakkaasti.

Kuva 3: Väestönmuutokset Kuopion vertailukaupungeissa 2012

Taulukossa 1 on kuvattu Kuopion kehitystä eri indikaattoreiden valossa vuodesta 2006.

Taulukko 1: Kuopion kehitys 2006–2012

Nilsiä ei mukana

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Väestömuutos %	0,3	0,3	0,7	0,7	0,7	0,7	1-12
henkilöä	260	329	646	651	658	640	1 222
Työpaikkakasvu %	3,1	2,7	1,1	-0,8	1,1		
lkm	1 324	1 176	481	-367	401		
Asuntotuotanto lkm	409	637	514	494	502	794	810
Yritysten liikevaihdon muutos %	8,6	9,2	7,5	-11,5	6,4	8,0	1-3 6,9
Yritysten palkkasumman muutos %	4,2	6,5	9,5	2,5	3,9	5,9	1-6 5,0
Viennin muutos (Tol A-X, seutu) %	19,3	10,3	14,4	-25,4	13,4	17,5	1-6 2,1
Työttömyys-%	11,5	10,6	10,0	11,9	11,6	10,5	9,4
Työttömiä keskim.kk	5 045	4 595	4 348	5 239	5 240	4 866	4 809

Lähteet: Väestörekisterikeskus, Kuntarekisterit, Tilastokeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö

Teollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa tammikuu-syyskuu 2012 nopeimmin koko Suomessa. *Pohjois-Savossa liikevaihdon kasvu oli +7 % ja viennin kasvu +14 %* koko maan keskimääräisen liikevaihdon kasvun ollessa + 0,5 % ja viennin +1 %. Nilsiäen kaupungin liityttyä osaksi Kuopion kaupunkia 1.1.2013 monipuolisen ja vahvan Tahkon matkailukeskittymän kehittäminen on tullut osaksi Kuopion kaupungin kokonaiskehittämistä.

Kuopion tiedepuiston eli Kuopion Kampuksen kehitys on ollut vahvaa. Kampuksella työskentelee tai opiskelee vuoden 2013 tilanteessa noin 19 000 ihmistä. Kampuksella toimii 240 yritystä. Yritystilarakentaminen on jatkunut koko 2000-luvun erittäin voimakkaana Technopoliksen tultua Kuopioon. Tavoitteena on mahdollistaa Kampukselle yhteensä 4 000 uuden työpaikan sijoittuminen 2010-luvulla. Kampuksen kerrannaisvaikutukset heijastuvat yhä vahvemmin koko Pohjois-Savon ja Itä-Suomen kehitykseen.

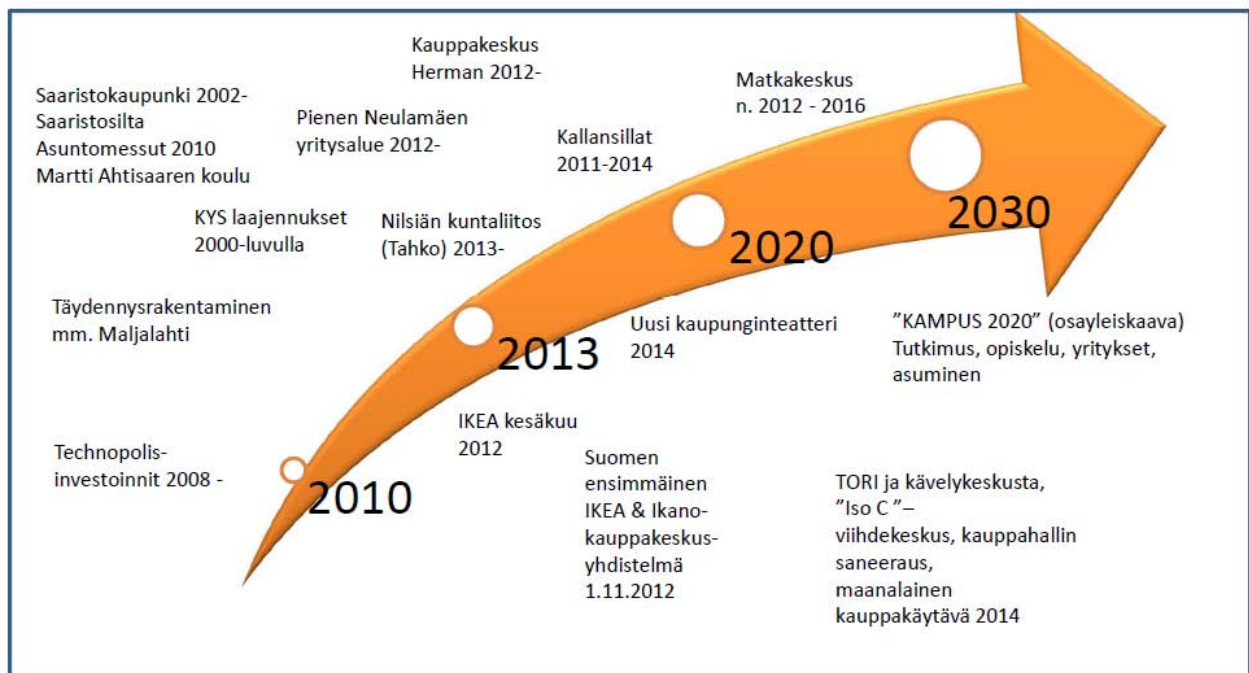
Kuopion Kampus on monilla mittareilla mitattuna yksi Suomen vahvimmista tiedepuistokokonaisuuksista. Sen alueella toimii maan laajimman koulutustarjonnan omaava Itä-Suomen yliopisto. Se on Suomen 3. suurin tiedeyliopisto. Savonia-ammattikorkeakoulu on yksi Suomen parhaista ammattikorkeakouluista. Se edustaa maan parhaimmista ammattikorkeakoulujen t&k-toimintojen määrässä.

Kampusalueella toimii myös yksi maan merkittävimmistä sektoritutkimuslaitoskeskittymistä (GTK, VTT, THL, TTL, IL, Evira), sekä Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS), Fimea, Pelastusopisto ja Kriisinhallintakeskus (CMC Finland). Lisäksi siellä sijaitsevat Technopoliksen ohella Kuopio Innovation Oy ja noin 240 korkean teknologian yritystä. Kuopion yliopistollinen sairaala on Kuopion Kampuksen suurin työnantaja (4200 työpaikkaa). KYS vastaa noin 900 000 itä- ja keskisuomalaisen asukkaan yliopistotasoisesta erikoissairaanhoidosta.

Saaristokaupungin, asuntomessujen ja Saaristokadun rakentamisen (2010) jälkeen KAMPUS 2020 – kokonaisuudesta on tulossa Kuopion seuraava ”tiikerinloikka”. Kuopion Savilahden alueesta, jossa Kuopion Kampus sijaitsee, on tulossa täysin uusi kaupunginosa, kun sinne sijoittuu asuntotuotantoa.

Kuopion kuntapäätäjien rooli ja selkeä tuki Kuopion kasvua vauhdittaneissa ennakkoluulottomissa avauksissa kuten Saaristokaupunki-hanke ym. on ollut ratkaiseva.

Kuva 4: Kuopion ”tiikerinloikat” 2010 – 2030:

2.5. Kasvuohjelman yleistavoitteet

Seuraavaan on koottu Kuopion kasvuohjelman yleiset tavoitteet vuositasolla.

Taulukko 2: Yhteenveto Kuopion kasvuohjelman tavoitteista

väestön kasvu	1100 – 1200 / vuosi
uusien asuntojen valmistuminen	800 tai enemmän / vuosi
uudet työpaikat	1000 nettotyöpaikkaa / vuosi

Kuopion strategiassa 2020 asetettujen kasvutavoitteiden saavuttaminen edellyttää nykyisten väestömäärän, asuntorakentamisen ja työpaikkojen määrän lisääntymistä.

Väestönkasvun tulee olla noin 1100 – 1200 henkilöä vuodessa, mikä riittäisi pysäyttämään myös Pohjois-Savon maakunnan väestötappiokehityksen. Tavoite on toteutunut ja ylittynytkin vuonna 2012.

Uusien asuntojen valmistusmäärät tulee saattaa pysyvästi vähintään 800 asunnon vuositasolle (saavutettu vuosina 2010 – 2012). Työpaikkakehityksen on oltava vuosittain noin 1 000 nettotyöpaikkaa (tavoite on useina vuosina saavutettu). Lisäksi kuntarakenteissa on saatava muutosta toiminnallisella kaupunkiseudulla nykyistä yhtenäisemmän kuntarakenteen saavuttamiseksi.

2.6. Kasvuohjelman valmisteluprosessi

Kasvuohjelman laadinta aloitettiin Kuopion kaupunginvaltuuston hyväksytyä kaupungin kasvua ja kilpailukykyä painottavan strategian kesällä 2010.

Keskeinen työvaihe oli kevään ja kesän 2011 aikana eri toimijoiden kanssa käydyt strategiakeskustelut toimenpiteistä ja tavoitteista, joilla kasvuohjelman tavoitteet parhaiten saavutettaisiin. Keskusteluissa mukana on ollut myös keskeinen luottamushenkilöjohto.

Kasvuohjelman tavoitteita on käsitelty useasti *Kuopion kilpailukykyryhmässä*, joka on työstänyt seminaarissaan 6.-7.9.2012 tässä esitettyjen teemakokonaisuuksien sisältöjen yleislinjaukset.

Kasvuohjelman yksi osa on maankäytön, asumisen ja liikenteen huomioiva toiminnallisen alueen rakennemallityö, joka käynnistyi alkuvuodesta 2011 ja on kuntien päätettävänä vuodenvaihteessa 2012 – 2013. Talven 2011 - 2012 aikana toteutetut kuntaliitosselvitykset toivat esille runsaasti näkökulmia, joiden huomioiminen kasvuohjelmassa on ollut perusteltua.

2.7. Kuopion kasvuohjelman rakenne ja kärkikokonaisuudet

Kasvuohjelman tavoitteet tähtäävät vuoteen 2020. Toiminnan jäsentämiseksi ja etenemisen arvioimiseksi välitavoitteena on määrittää vuosien 2013 - 2015 aikana tavoiteltavat toimenpiteet. Kasvuohjelman tavoitteet on jäsennetty Kuopion kaupungin strategian mukaisesti. Niitä tarkastellaan kasvun ja kilpailukyyn näkökulmasta peilaten Kuopion strategian kriittisiin menestystekijöihin. Seuraavassa on kuvattu Kuopion kasvuohjelman kärkikokonaisuudet.

Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä	Innovaatio- ja opiskelijakaupunki
KAMPUS 2020	
Rakenteet ja puitteet • Kampus työpaikka-alueena ja yritysalueena• Maankäyttö• Asuminen• Liikenne	Innovaatiokeskittymän vahvistaminen • INKA-ohjelma - Kuopion innovaatiokeskittymän vahvistaminen• Opiskelijakaupungin oppimisympäristöt, koulutustarjonta ja opiskelijoiden viihtyvyys• Kuopio hyvinvointipalveluiden ja turvallisuusalan kehitysalustana

Vahvan ja monipuolisen elinkeinoelämän kehittäminen

- Monipuoliset yritysalueet
- Matkailun kehittäminen
- Osaavan työvoiman saatavuus
- Kuopio-kuva

Sujuvat yhteydet ja logistiset solmut

- Lentoaseman alue
- Matkakeskuksen solmukohta
- Innovatiiviset joukkoliikennetkaisu

Muut kasvun edellytykset

- Elävä kaupunkikeskusta ja vetovoimaiset palvelut
- Monipuolinen ja riittävä asuntotuotanto sekä asuinalueiden kehittäminen
- Sosiaalinen eheys ja asukkaiden osallisuus
- Kuntarakenteiden uudistuminen ja palveluiden uudet tarjontamallit

3. Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä sekä innovaatio- ja opiskelijakaupunki

Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä	Innovaatio- ja opiskelijakaupunki
KAMPUS 2020	
Rakenteet ja puitteet • Kampus työpaikka-alueena ja yritys-alueena• Maankäyttö• Asuminen• Liikenne	Innovaatiokeskittymän vahvistaminen • INKA-ohjelma - Kuopion innovaatiokeskittymän vahvistaminen• Opiskelijakaupungin oppimisympäristöt, koulutustarjonta ja opiskelijoiden viihtyvyys• Kuopio hyvinvointipalveluiden ja turvallisuusalan kehitysalustana

3.1. Kampus 2020 -kärkihankkeen rakenteet ja puitteet

Kampukselta muodostuu monipuolinen yritystoiminnan, osaamisen, asumisen ja palvelujen hybridi, jonka vaikutus Kuopion kasvuun, vetovoimaan ja brändiin, sekä kilpailukykyyn on erittäin merkittävä. Alueelle rakennetaan uusia asuntoja 6 000 ihmisen tarpeisiin. Kampusalue sijaitsee Kuopion keskustasta noin 2 kilometrin etäisyydellä, jolloin alueen rooli ekologisena kevyen liikenteen ja keskustaan liittyvänä työpaikka-alueena korostuu. Tavoitteena on luoda täysipainoinen kaupunkiympäristö myös autottomille kaupunkilaisille eli eräänlainen "ihannekaupunkimalli", jolloin toteutuksen keskeisiä tavoitteita ovat jalankulku- ja joukkoliikennekaupungin periaatteet mukaan lukien uudet innovatiiviset joukkoliikennematkaiset. Kevyen- ja joukkoliikenteen olosuhteita parannetaan palvelutasoa, sujuvuutta sekä houkuttelevuutta lisäämällä.

3.1.1. Kampus työpaikka-alueena ja yritysalueena

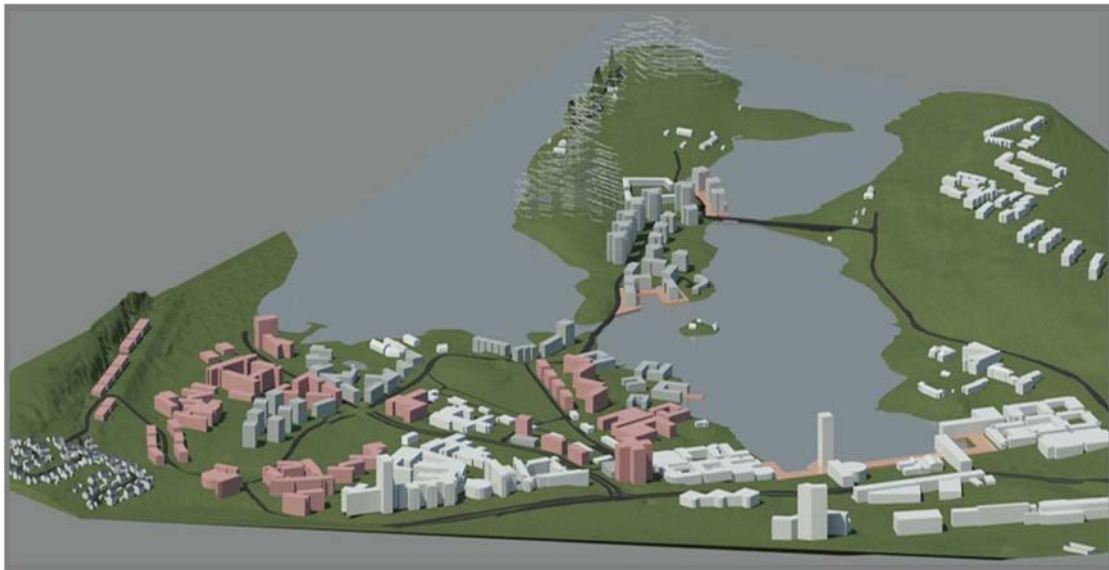
Kampuksella työskentelee tai opiskelee vuoden 2013 tilanteessa noin 19 000 ihmistä ja siellä toimii noin 240 yritystä. Yritystilarakentaminen on jatkunut koko 2000-luvun erittäin voimakkaana Technopoliksen tultua Kuopioon. Asumisen lisäksi alueelta varataan työpaikka-alueita noin 210 000 kerrosalaneliömetrin verran eli noin 4 000 uutta työpaikkaa nykyisen Kampusalueen lisäksi.

Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) merkitys Kuopion Kampuksen kehittämisessä on jatkossakin erittäin keskeinen. Itä-Suomen yliopisto on Suomen suurin lääkärikouluttaja ja keskeinen farmaseutti- ja proviisorikouluttaja maassamme. Perus- ja erikoistumiskoulutuksen onnistumisessa KYSin rooli on kiistaton. KYSin alueella on käynnissä erittäin mittava toimintaympäristön kehittämis- ja rakentamiskokonaisuus. Vuoteen 2016 mennessä alueella toteutettavien rakennushankkeiden kokonaiskustannusarvio on noin 200 M€ (mm. sairaalan laajennus sädehoito- ja apteekkirakennus, tukipalveluita tuottavan Servican toimitilat).

3.1.2. Maankäyttö

Kampusalueen maankäytön tavoitteet on määritelty valtakunnallisten, seudullisten ja paikallisten tavoitteiden, kaupungin strategisten lähtökohtien, tehtyjen selvitysten ja esille tulleiden kehitystarpeiden pohjalta. Valtakunnallisia tavoitteita ovat toimivan aluerakenteen ohella, eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu, kulttuuriympäristö, virkistyskäyttö sekä toimivat yhteysverkot.

Seudullisia tavoitteita ovat mm. alueen muuntuminen osaksi Kuopion keskusta-alueita, 5-tien kehittämisvyöhykkeen kehittäminen kansainvälisenä liikennekäytävänä sekä varautuminen kaksiraiteiseen nopeaan ratayhteyteen.

Kuva 5: Kampus-alue. Mm. alhaalla oikealla Kampuksen Viestikadun yritysalue ja kuvan yläosassa Kampusalueen yksi uusista asuinalueista Savisaaressa.

Kuopion Kampusalueen maankäytölliset kehittämismahdollisuudet perustuvat valmisteilla olevaan Savilahden alueen osayleiskaavan ja Kuopion kaupunkikeskustan Master Plan 2025–suunnitelman strategisiin tavoitteisiin. Kampusalueen maankäyttöä tehostetaan ja alueelle sijoittuu lähitulevaisuudessa lisää tutkimus-, yritys- ja koulutustoimintaa.

Savilahden osayleiskaava-alue on pääosin kaupungin, sairaanhoitopiirin ja valtion omistamaa. Kuopion kaupunki omistaa vesialueet, Savisaaren ja Harjulan sairaalan alueet, katu- ja puistoalueet sekä energia- ja muut yhdyskuntateknisen huollon tontit. Valtio omistaa rata- ja tiealueet, entisen asevarikon alueen, Geologian tutkimuskeskuksen ja Tutkimuskeskus Neulasen tontit sekä yliopiston alueet. Kaupunki neuvottelee parhaillaan Senaatti-kiinteistön kanssa entisen asevarikkoalueen maankäytöllisestä kehittämisestä.

Savonia-ammattikorkeakoulun ja Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutustoimintojen siirtoa Kampukselle selvitetään parhaillaan, jolloin alueella toimisi kaikkien kolmen perusopetuksen jälkeisen koulutustason muodostama kokonaisuus. Savonia ammattikorkeakoulun osalta päätös on tehty.

Kampuksen palvelu- ja kouluverkoston ja opiskeluympäristöjen kehittäminen voikin näin ollen tarjota poikkeuksellisen laaja-alaiset "kehdestä ikäihmisiin" -opiskelumahdollisuudet yhtenäisellä alueella. Alueen kasvutavoitteita voimakkaasti tukevien infra-, liikenne- ja liityntäyhteyksien toteuttaminen edellyttää kaupungin oman panostuksen ohella myös valtion rahoitusta.

3.1.3. Asuminen

Kampuksesta muodostetaan yli 30.000 työntekijän, opiskelijan ja asukkaan monipuolinen osaamisen, asumisen ja palvelujen "Smart City" -keskittymä, jonka vaikutus Kuopion kasvuun, vetovoimaan ja brändiin sekä kilpailukykyyn on erittäin merkittävä. Alueelle rakennetaan uusia asuntoja 6 000 ihmisen tarpeisiin hyödyntämällä mm. alueen keskellä sijaitsevaa Savisaarta, joka yhdistetään siltojen avulla Kampuksen ytimeen.

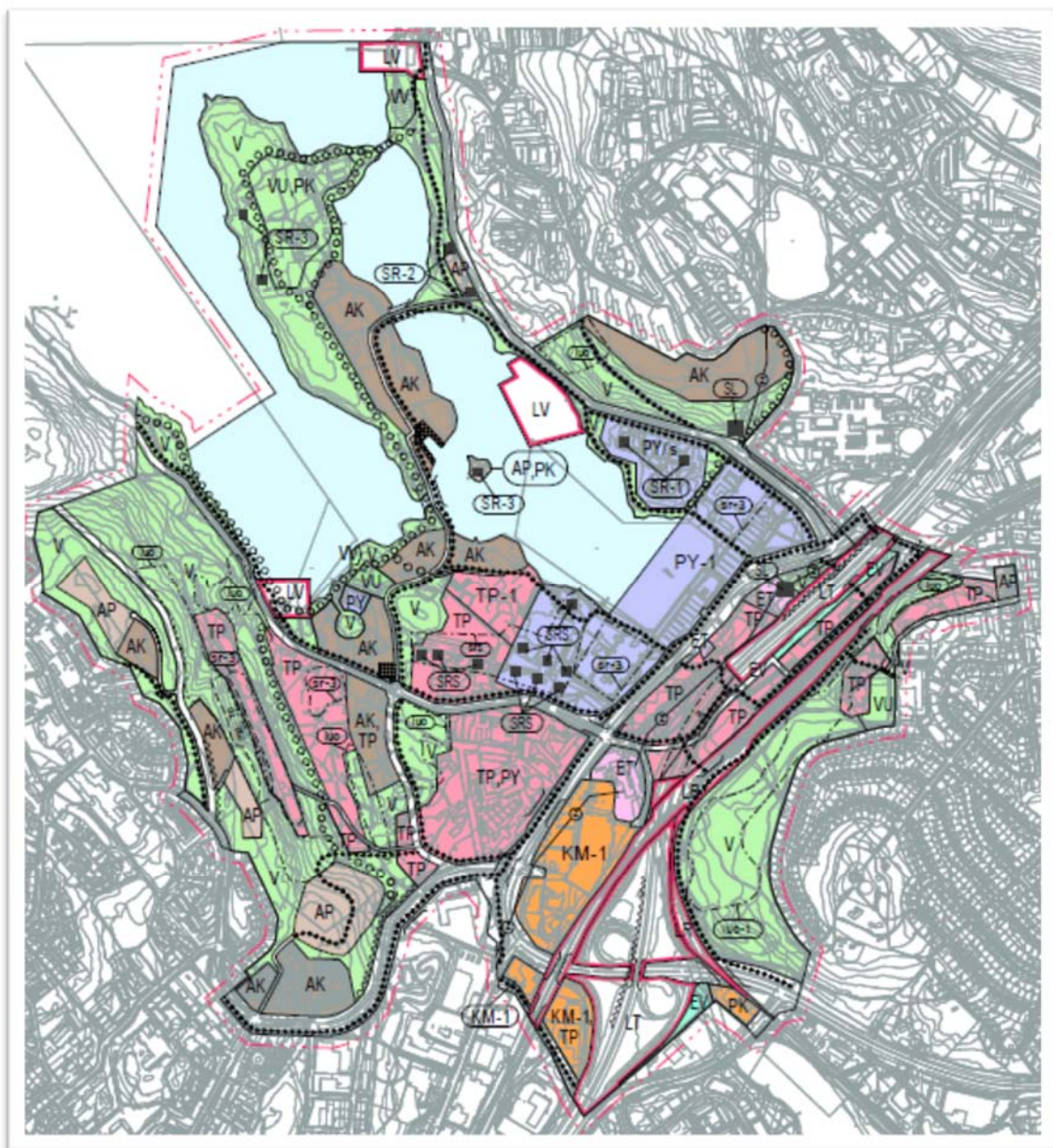
Kampusalueen vieressä sijaitsevat monipuoliset virkistys- ja harrastusmahdollisuudet (Puijon ja Neulanien ulkoilualueet), jotka antavat alueen kehittämislle ainutlaatuisen hyödynnettävän mahdollisuuden.

Kampusalueen uudet alueet liitetään olemassa oleviin palvelukeskuksiin. Samalla kehitetään viihtyisiä lähiympäristöjä sekä hyödynnetään ja laajennetaan jo hyvin tunnettua Kuopion Saaristokaupungin brändiä. Merkittävä osa alueesta on vesistön ympäröimä ja mahdollistaa siten korkealuokkaisen asumisen ja rantarakentamisen. Alueella varaudutaan tarjoamaan mahdollisuus myös uudentyypiselle vaativalle rinteentalorakentamiselle Tampereen Pispalan mallin mukaan.

3.1.4. Liikenne

Vesiliikenteelle on varattu kaksi vesiliikennealuetta palvelemaan veneilijöiden tarpeita. Virkistysalueista muodostetaan jatkuva reitteihin, vesistöön ja virkistyskohteisiin kytkeytyvä viher-verkosto ja asuinalueilta turvataan niihin hyvä yhteys. Kallaveden kautta on saavutettavissa vesiyhteys aina merelle asti.

Kampusalue sijaitsee keskustasta noin 2 kilometrin etäisyydellä, jolloin alueen rooli ekologisena kevyen liikenteen ja keskustaan liittyvänä työpaikka-alueena korostuu. Tavoitteena on luoda täysipainoinen kaupunkiympäristö myös autottomille kaupunkilaisille eli eräänlainen "ihannekaupunkimalli", jolloin toteutuksen keskeisiä tavoitteita ovat jalankulku- ja joukkoliikennekaupungin periaatteet mukaan lukien uudet innovatiiviset joukkoliikennetkaisu. Kevyen- ja joukkoliikenteen olosuhteita parannetaan palvelutasoa, sujuvuutta sekä houkuttelevuutta lisäämällä.

Kuva 6: Kuopion Kampusalueen osayleiskaavaehdotus (2013)

Joukkoliikenteen (mukaan lukien raideliikenteen pysäkki ja muut tulevaisuuden kehittämismahdollisuudet) seudullinen ulottuvuus ja vahva paikallinen bussireitistö sekä toisaalta keskustan välitön läheisyys, seudulliset ja paikalliset palvelukeskittymät ja niiden saavutettavuus muodostavat Kampusalueesta kaupunkirakenteen solmukohtan. Tarkoitus on, että myös uusilla asunto- ja työpaikka-alueilla on hyvä joukkoliikenteen palvelutaso. Mahdollisuuksien hyödyntäminen ja erityisesti kevyen liikenteen ympäristön vahvistaminen Kampusalueella on edellytys tasapainoisen kaupunkirakenteen kehittämiseksi.

Kampuksen kehittämisellä on monipuolisia vaikutuksia lähialueen maankäytön, liikenteen ja asumisen kehittämiseen. Suuret kaupan ja yritysten toimipaikkojen yksiköt sekä palvelukeskittymät kuten keskussairaala, yliopisto, ammattikoreakoulu ja tutkimuslaitokset luovat asiointi- ja työmatkaliikenteestä johtuvia tilatarpeita ja rakenteita, jotka tuovat alueelle myös autokaupungin ominaisuuksia. Kampuksen alue kokonaisuudessaan tarjoaa yrityksille erinomaisen logistisen sijainnin. VT-5:n ja sen liityntäyhteyksien vuoksi alueelle on helppo tulla. Kasvuohjelmassa keskeisten logististen solmukohtien, eli Kuopion bussi- ja rautatieaseman uudistaminen sekä lentoasemavyöhykkeen kehittäminen parantavat alueen saavutettavuutta.

Moottoritien päälle kaavaillaan noin 300 metrin matkalle toteutettavaa kansirakennetta, joka avaisi mahdollisuuden tiealueen hyödyntämiselle tonttimaana. Kannen tuomalle lisäalueelle olisi toteutettavissa korkean teknologian työpaikkarakentamista ja toimistotiloja noin 46 000 kerrosneliömetrin verran.

Valtakunnallisen pääväylän VT-5 moottoritieosuus on tarkoitus tehdä 3+3 -kaistaiseksi. Raideliikenteen aluerajauksessa on varauduttu nopean kaksiraiteisen rataosuuden ja junapysäkin toteuttamiseen. Moottoritien kansirakenteen mahdollisen toteuttamisen myötä työpaikkojen painopiste siirtyy lähemmäksi rataa. Alueen ja raideliikenteen kehittyessä kansirakenne ja LR -rautatiealuevaraus mahdollistavat sellaisenaan pysäkkialueen toteuttamisen tulevaisuuden vaatimuksia vastaavaksi.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

1. Kuopion Kampus 2020 -kärkihankkeen rakenteet

- Kuopion yliopistokiinteistöt Oy ja erityisesti Senaatti Oy ovat merkittäviä toimijoita Kampus-alueella ja alueen kehittäminen edellyttää tiivistä sitoutumista alueen kehittämiseen
- Kaavan toteuttamisen kokonaiskustannukset ovat noin 49 M€, joista Kuopion Veden ja Kuopion kaupungin osuus on noin 32 M€. Arvioidut kustannukset ovat asukasta kohti noin 8000 euroa, kun asukasmitoitusluku on 6100 (lähde Kuopion kaupunki, Savilahden osayleiskaava)
- Neuvottelut tulevaisuuden kannalta merkittävien maankäytöllisten ratkaisuiden edistämisestä (mm. VT-5 –kehittäminen Kampuksen alueen kohdalla)

3.2. Innovaatiokeskittymän vahvistaminen - Kuopion INKA-ohjelma

Kuopion INKA-ohjelman 2014 – 2020 lähtökohtia

Kuopion Kampus on yksi Suomen vahvimista ja nopeimmin kasvavista innovaatiokeskittymistä, jolla on kansainvälisesti tunnustettu korkean osaamisen asemansa. Kampuksen kehitys on ollut vahvaa.

Keskittymässä työskentelee ja opiskelee nykyisin noin 19 000 ihmistä. Yrityksiä alueella on noin 240. Kehittämistavoitteena on vahvistaa Kampusta siten, että vuoteen 2020 mennessä siellä työskentelee, opiskelee ja asuu yli 30 000 ihmistä. Kampuksen kehittämisessä yhdistyvät monialaisesti tutkimuksen, opetuksen, elinkeinoelämän ja uusien asuinmahdollisuuksien luomat puitteet kansainvälisesti ja kansallisesti ainutlaatuisen uudella tavalla.

Kampusalueella toimivat Itä-Suomen yliopisto, Savonia-AMK, KYS, Fimea, lukuisia sektoritutkimuslaitoksia, sekä Technopolis ja Kuopio Innovation. Kampus on ainutlaatuinen yhdistelmä osaamista ja tietotaitoa terveys-, turvallisuus-, ympäristö- ja hyvinvointialoilla vahvistettuna ICT- ja sensoriteknologian osaamisella. Tiivis ja ketterä yhteistyö on alueen valttikortti menestyä kansallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla.

Yliopisto ja muut oppilaitokset tuottavat hyviä osaajia kasvualoille. Tutkimuksen soveltaminen synnyttää uutta liiketoimintaa. Kuopion asema Itä-Suomen veturina ja kärkikaupunkina luo koko alueelle vetovoimaa. Maantieteellinen läheisyys ja keskittyminen edistävät tehokkaasti paikallista verkostoitumista.

Innovaatiotoiminnan indikaattoreita

- Vuonna 2012 yritysten kehittämisavustusta ja valmistelurahoitusta myönnettiin Pohjois-Savoon 125 hankkeeseen yhteensä 15,6 miljoonaa euroa
- Pohjois-Savossa Tekesin rahoitusta kohdennettiin yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimushankkeisiin 4,8 miljoonaa euroa, maakunnan yritysten tuotekehityshankkeisiin Tekes myönsi vajaa 13 miljoonaa euroa
- Vuonna 2011 tutkimus- ja kehittämistoimintaan käytettiin Kuopion seudulla 118 milj.€, Pohjois-Savon maakunnassa innovaatio- ja kehittämisrahoitus oli 150 milj.€
- Kuopiossa tutkimus on kansainvälisesti korkeatasoista. Itä-Suomen yliopiston 60 puiteohjelmahankkeesta peräti 40 on Kuopion Kampuksella
- Savoniassa ulkopuolisen TKI- rahoituksen määrä on noin 7 000 0000 euroa (vuosi 2012). Rahoituslähteinä ovat EU:n rakennerahastot, EU:n erillisohjelmat, TEKES sekä suora yritys- ja kuntarahoitus

Kuopion innovaatiokeskittymän visio ja tavoitteet

VISIO 2020: Kuopion innovaatiokeskittymä on tiivis ja ketterä maailmanluokan innovaatiotoiminnan keskus.

INKA-ohjelman tavoitteena on osaltaan olla mahdollistamassa Kampusalueella 4 000 uuden työpaikan syntymistä sekä kehittää alueen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatioympäristöä siten, että alue on houkutteleva paikka opiskella, työskennellä ja investoida.

Visionsa mukaisesti Kuopio on vuonna 2020

- Kansainvälinen ja vetovoimainen innovaatiotoiminnan keskus
- Tarjoaa ja synnyttää globaaleja ihmisen hyvinvointia, terveyttä ja ympäristön turvallisuutta parantavia tuotteita ja palveluja
- Tarjoaa yritysten liiketoiminnan kehittämiseen kokonaisvaltaiset ja houkuttelevat palvelut
- Painopistealueidensa monialainen johtava innovaatioympäristö Suomessa

Kuopion INKA-ohjelmaan 2014 – 2020 esitettävät kolme painopistealuetta

- 1) Terve ja Hyvinvoiva Ihminen,
- 2) Ympäristö ja Älykkäät Prosessit,
- 3) Biojalostuksen Uudet Mahdollisuudet,

Kuopiossa valituilla painopistealueilla on vahvaa terveys-, hyvinvointi-, turvallisuus- ja ympäristöalojen pk-yritystoimintaa ja veturiyrityksiä, sekä hyvät mahdollisuudet kehittää liiketoimintaa vastaamaan globaaliin kysyntään. Uudet avaukset tuottavat palveluja suomalaiselle työ- ja elinkeinoelämälle, uutta liiketoimintaa sekä innovaatioihin perustuvaa kasvua ja uudistumista perinteisillekin teollisen tuotannon ja yhteiskunnan alueille. Yritysten kasvua ja innovaatio-osaamista tukee toiminnoissa monialainen ja tieteen- tai ammattialat yhdistävä lähestymistapa.

Kuva 7: Kuopion INKA-ohjelman "TERVE IHMINEN – TURVALLINEN YMPÄRISTÖ" painopistealueet.

Painopistealueiden perusteluja

Terve ja Hyvinvoiva Ihminen on painopistealue, jolla on kasvava globaali kysyntä ja markkinat. Väestömäärän kasvu, kaupungistuminen, ikääntyminen, epäterveelliset elintavat, ympäristön pilaantuminen, juomaveden, ravinnon ja terveyspalvelujen huono saatavuus sekä sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoisuus edellyttävät monialaisia ja maailmanlaajuisia toimia ja luovat kysyntää uusille innovaatioille.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on laaja-alainen kokonaisuus, jolla vaikutetaan sekä terveyteen, että hyvinvoinnin taustatekijöihin, kuten elintapoihin ja elämänhallintaan, elinoloihin ja elinympäristöön sekä palvelujen toimivuuteen ja saatavuuteen. Tärkeä osa terveen ja hyvinvoivan ihmisen -kokonaisuutta on ennaltaehkäisyyn lisäksi myös sairauksien hoito. Kuopion alueen innovaatiokeskittymässä keskitytään koko jatkumoon terveyden edistämisen keinoista ja ratkaisuista aina sairauksien ennaltaehkäisyyn, hoitoon ja eri toimintojen vaikuttavuuteen asti. Innovaatiotoiminnan rungon muodostavat korkea kansainvälisen tason koulutus ja tutkimus, kilpailukykyiset yritykset, uudistuva tutkimuksen ja tuotekehityksen infrastruktuuri, tarpeeseen vastaavat tukipalvelut sekä yrittämistä kannustava ilmapiiri.

Ilmastonmuutokseen täytyy maapallolla varautua ja sopeutua. Poikkeusolosuhteet ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät myös kehittyneissä maissa ja lainsäädännölliset seikat kiristyvät. Puhtaat luonnonvarat ja niiden riittävyys ovat ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytys. Uusille tuotteille ja palveluille on näistä edellä mainituista tekijöistä johtuen kasvavaa kysyntää maailmalla.

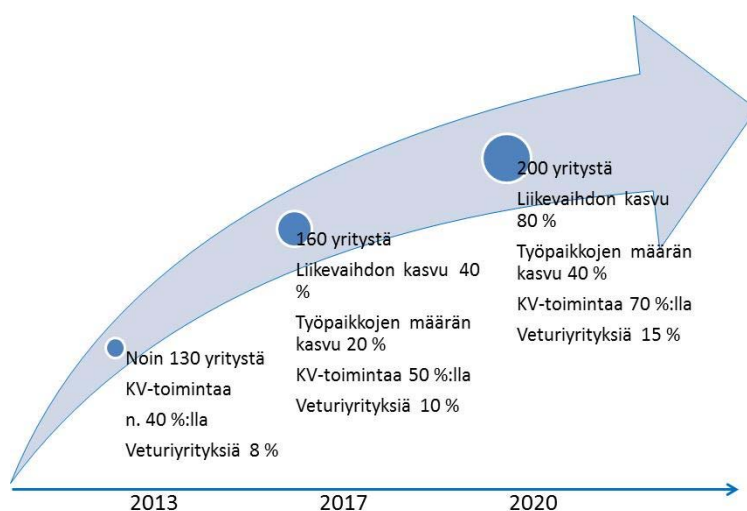
Ympäristö ja Älykkäät Prosessit -painopistealueessa innovaatiotoiminnan rungon muodostavat suuri joukko pk- ja veturiyrityksiä, sekä kansainvälisesti merkittävä tutkimus, kehittyvä ja uudistuva tutkimuksen ja tuotekehityksen infrastruktuuri, ja tarpeisiin vastaavat tukipalvelut. Painopistealueessa Kuopion vahva ympäristöalan osaaminen ja innovaatiot kytetään ensimmäisessä vaiheessa prosesseihin, sekä vesi- ja kaivosympäristöihin, myöhemmin myös lääkevalmistukseen ja elintarvikealaan liittyen. Yritystoiminnan ja osaamisen kärkenä ovat prosessien monitorointi ja prosessitografia, on-line mittaustekniikat, laskennalliset menetelmät ja mallintaminen. Kokonaisuus kytkeytyy ihmisen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen. Innovaatiotoiminnassa hyödynnetään alueelle syntyneitä monipuolisia pilotointi- ja kehitysympäristöjä (mm. Kuopion kaupunkiympäristö, Kuopion Vesi, Kampus 2020, Pelastusopiston harjoitusalue, muut yhteiset kehittämislustat jne.). Keskittymän kuopiolaista osaamista täydentää hyvin koko itäsuomalainen osaamisen ja yritystoiminnan kenttä painopistealueeseen liittyen.

Biojalostuksen uudet mahdollisuudet –painopistealue on globaalin kysynnän ja itäsuomalaisen huippuosaamisen synnyttämä innovatiivinen voimakkaasti tulevaisuuteen suuntaava uusi avaus.

Puuperäisestä raaka-aineesta voidaan erottaa tehokkaasti puussa olevia molekyylejä ja jakeita erilaisin termisin menetelmin. Prosessoimalla orgaanista materiaalia esim. puuta termisesti (pyrolyysi), materiaali jakautuu kolmeen olomuotoon (kiinteä, neste ja kaasu). Kukin olomuoto antaa hyvät mahdollisuudet erilaisille jatkoprosesseille. Tutkimuksen avulla jakeet karakterisoidaan ja niistä tunnistetaan kaupallisesti hyödyllisiä komponentteja. Komponenteista voidaan jatkojalostaa tuotteiksi asti tai niistä on eroteltavissa kaupallisesti hyödyllisiä biomolekyylejä. Kaasut ja osa kiinteästä ja nestemäisestä jakeesta hyödynnetään prosessissa tehokkaasti bioenergiaksi. Hiilijae on puhdas ja prosessiteknisesti erinomainen esim. puusta saatu välialoste valmistaa synteetikaasua ja siitä edelleen esim. vetyä ja öljyä.

Biojalostuksen uudet mahdollisuudet -osaamisen ytimen Kuopiossa muodostavat Itä-Suomen yliopisto, Savonia-AMK ja yritykset, jota täydentää koko itäsuomalainen osaamisen kenttä.

Kuopion INKA-ohjelman tavoitteet valituilla painopistealueilla

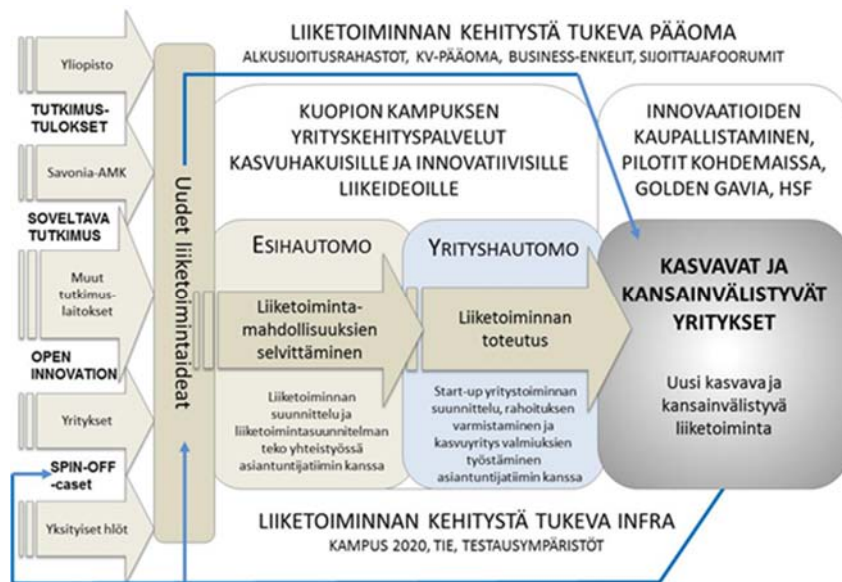
Kuva 8: Hahmotelma alueen yritysten liiketoiminnan kehittymisen mittareista innovaatiokeskittymän painopistealueilla.

Kuopion innovaatiokeskittymän keinovalikoimaa

INKA-ohjelmassa tuloksia saavutetaan kokonaisuudella, jossa keinoina ovat mm.

- Pääoman saannin tehostaminen
- Kampusen yrityskehityspalvelut kasvuhakuisille ja innovatiivisille liikeideoille
- Intensiiviesihautomotoiminta
- Innovaatioiden tuotteistaminen ja kaupallistaminen
- Monialaiset teemaryhmät – eri toimialoja ja osajia yhdistämällä uutta liiketoimintaa
- Team Kuopio
- Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevat toiminnot (mm. Golden Gavia)
- Pilotointi- ja kehittämissympäristöt ja -palvelut
- Verkostomallit (mm. Human Security Finland)
- Inward- ja soft landing-toiminnot

Kuopion alueella on luotu jo osaamiskeskusohjelman aikana selkeitä toimintamalleja yritystoiminnan syntymisestä aina pidemmälle edenneeseen liiketoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen vaiheeseen asti.

Kuva 9: Liiketoiminnan kehitystä tukeva toiminta

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

2. Innovaatiokeskittymän kehittäminen kokonaisuudessaan on neuvoteltava asia eri ministeriöiden kanssa

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

3. Yrityskehitysmallin kansallinen rahoitus ja siihen liittyvät palvelujen yhteensovittamistoimet mm. valtion eri toimijoiden kanssa

3.2.1. Opiskelijakaupungin oppimisympäristöt, koulutustarjonta ja opiskelijoiden viihtyvyys

Kuopion tavoite on olla Suomen halutuin opiskelijakaupunki vuoteen 2020 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että hakijoita opiskelijapaikkaa kohden on enemmän kuin muualla. Houkuttelevuus edellyttää toimia, jotka heijastuvat laajasti opiskelijoiden kannalta tärkeisiin asioihin. Keskeinen toimintaympäristöä uudistava kokonaisuus on Kampus 2020, joka käsittää kansallisesti ainutlaatuisen opiskelu- ja innovaatioyhteisön vahvistamisen.

Kampukselle annettava koulutus on laadultaan, ajankohtaisuudeltaan sekä oppimisympäristöiltään korkeatasoista. Keskeisiä toimijoita ovat *Itä-Suomen yliopisto* ja *Savonia-ammattikorkeakoulu*, terveyden ja hyvinvoinnin aihealueilla keskeinen toimija on myös *Kuopion yliopistollinen sairaala*, jonka rooli korostuu Kuopiossa annettavan Suomen laajimman lääkärikoulutuksen ansiosta.

Koulutuksen ja oppimisympäristöjen kehittämisen keskeisiä tavoitteita ovat laadukkaat, monipuoliset ja monialaiset oppimisympäristöt. Tavoite on, että Kampus 2020 verkottaa fyysisesti ja toiminnallisesti kaikki koulutusasteet keskenään. Synergisesti toteutetut oppimisympäristöt mahdollistavat eri asteilla toteutetun opetus- ja kehittämistoiminnan mahdollisimman tehokkaan ja laadukkaan toteuttamisen.

Itä-Suomen yliopistossa

opiskelee vuosittain 15 000 tutkinto-opiskelijaa ja noin 19 000 aikuisopiskelijaa. Vuosittain suoritetaan noin 1250 ylempää korkeakoulututkintoa ja yli 150 tohtorintutkintoa. Yliopistolla on kampukset Kuopiossa, Joensuussa ja Savonlinnassa. Monialainen yliopisto tarjoaa opetusta yli 100 pääaineessa. Mahdollisuudet sivuaineiden opiskeluun sekä monitieteiset opintokokonaisuudet 13 koulutusalueella mahdollistavat monipuolisen ja tiedekuntarajat ylittävän opiskelun. Yliopisto on haluttu opiskelupaikka: 2 400 opiskelupaikkaa tavoittelee vuosittain lähes kymmentuhatta hakijaa. Opiskelijoista puolet on kotoisin Itä-Suomesta ja puolet muualta Suomesta. Yliopiston kansainväliset verkostot ja vaihto-ohjelmat tarjoavat mahdollisuuden kansainvälisiin opintoihin. Itä-Suomen yliopistosta valmistutaan keskimääräistä tehokkaammin.

Tiedekuntia on neljä: *filosofinen tiedekunta, luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta, terveystieteiden tiedekunta sekä yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta*. Terveystieteiden tiedekunta toimii kokonaisuudessaan Kuopion kampuksella. Terveystieteiden tiedekunta on jo nyt lääkärikoulutuksen suurin kouluttaja, mutta vuonna 2013 aloituspaikkojen määrä nousee vielä 30 paikalla. Yliopisto on käynnistänyt hammaslääketieteen alan koulutuksen vuonna 2010 ja Itä-Suomen yliopiston,

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja Savonia-ammattikorkeakoulun Hammaslääketieteen Opetuskeskus avataan 22.1.2013. Monilla tutkimusaloilla terveystieteiden tiedekunnan tutkimuksen vahvuutena on hyvä jatkumo perustutkimuksesta translationaalisen tutkimuksen kautta kliiniseen tutkimukseen. Tässä jatkumossa Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) kanssa tehtävä yhteistyö on erittäin merkittävässä roolissa. Kampuksen luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunnan sekä yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tutkimus- ja koulutus palvelee kampuksen terveyden ja hyvinvoinnin profiloitumista. Yliopiston toiminnassa korostuu monitieteisyys.

Yliopiston tutkimuksen vahvuusaloja ovat *metsä ja ympäristö, terveys ja hyvinvointi* sekä *uudet teknologiat ja materiaalit*. Monitieteinen ja kansainvälinen yliopisto verkostoineen muodostaa merkittävän osaamiskeskittymän, joka tukee alueen hyvinvointia ja myönteistä kehitystä ja mahdollistaa uusimpaan tietoon perustuvan koulutuksen.

Yliopisto tunnetaan laadukkaista opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalveluista, jotka edistävät opiskelua, valmistumista ja työllistymistä. Yliopiston opiskeluympäristöt ovat ajanmukaisia ja uusinta teknologiaa hyödyntäviä. *Oppimisympäristöjä* kehitetään lisäämällä itseopiskelutiloja sekä näiden käyttömahdollisuuksia iltaisin ja viikonloppuisin.

Yliopiston jatkokoulutus järjestetään tohtoriohjelmien muodossa. Kaikki tohtorikoulutettavat kuuluvat tohtoriohjelmiin. Tohtoriohjelmien rahoitusjärjestelmä muokataan tukemaan valmistumista neljässä vuodessa ja tohtoriopintojen työelämärelevanssia lisätään. Tohtoriopiskelijoiden koulutukseen kuuluu jatkossa vahvemmin immateriaalikysymyksiin, yrittäjyyteen ja innovaatioiden tunnistamiseen ja kaupallistamiseen liittyviä opintoja.

Yliopiston yrittäjyys- ja innovaatiotoimintaa tukevat palvelut järjestetään uudelleen yhdessä kampuksella toimivien yhteistyökumppaneiden kanssa. *Yrittäjyysopinnot tarjotaan sivuaineopintoina kaikille opiskelijoille*. Yliopisto tukee elinikäistä oppimista ja vastaa elinkeinoelämän muuttuviin osaamistarpeisiin järjestämällä monipuolista aikuiskoulutusta.

Savonia-ammattikorkeakoulussa

opiskelee noin *6000 opiskelijaa*. Savoniassa opiskellaan työelämäläheisen opetuksen periaatteella, jonka nimi Savoniassa on Open Innovation Space (*OIS-toiminta*). Se vie opiskelijat oppimaan ja osallistumaan työelämän autenttisiin tilanteisiin opettajien tukemana. Savonian tutkimus- ja kehittämistyö sekä käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta ovat tiiviissä yhteydessä koulutuksen kehittämiseen, opiskeluun ja työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Innovaatiotoiminta ja kehittämistoiminta toteutuvat opiskelun ja oppimisen kaikissa vaiheissa. *Lisäksi yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan vaatimat taidot ovat osa kaikkia koulutusohjelmia*. Lisäksi Savonia-ammattikorkeakoulu on yhdessä Itä-Suomen yliopiston ja Kuopio Innovation kanssa sitoutunut kehittämään innovaatiotoimintaa ja yrittäjyyttä TYKKI- toimintamallin mukaisesti, jossa kampusalue tarjoaa monipuolista yrittäjyyttä, ideoiden kaupallistamista ja uuden liiketoiminnan synnyttämistä tukevia innovaatio- ja korkeakoulupalveluita.

Savonia-ammattikorkeakoulu kehittää oppimis-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioympäristöjään osana Technopolis-yrityspuistoa Kuopion kampusalueella. Oppimisympäristönä on muuntuvia, avoimen oppimisympäristön tiloja, jotka tukevat simulaatiopedagogiikkaa, aikaan ja paikkaan sitomatonta opiskelua sekä monimuotoista yritysyhteistyötä.

Savonia-ammattikorkeakoulun toiminnassa vuosina 2013-2016 korostuvat seuraavat painoalat: *alkutuotanto ja elintarvikkeet, hyvinvointituotteet ja –palvelut, integroitu tuotekehitys sekä ympäristö, energia ja turvallisuus*. Savonian painoalana on myös Venäjä-osaaminen. Painoalat kokoavat yhteen eri koulutusalojen opettajat, opiskelijat sekä asiantuntijat työskentelemään moniulotteisten ongelmien parissa. Onnistuneeseen koulutuksen uudistamiseen sekä vaikuttavaan TKI- työhön tarvitaan riittävän laaja yhteistyöverkosto. Savonia-ammattikorkeakoulun tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat Itä-Suomen yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu sekä toisen asteen oppilaitokset Itä-Suomessa sekä lukuisat kansainväliset kumppanit ja verkostot mm. Euroopassa, Venäjällä ja Kiinassa.

Savonia ammattikorkeakoulu hyödyntää kansainvälisesti kilpailtuja rahoituksia koulutuksen kehittämisen yhteistyöhankkeissaan eurooppalaisten, venäläisten ja kiinalaisten toimijoiden kanssa. Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistyön tarpeita ratkotaan yhdessä kumppaneiden kanssa, jolloin Savonia-ammattikorkeakoulu tuo näköaloja markkinoiden, asiakkaiden ja käyttäjien innovaatiopotentialista sekä toimialan kansallisesta ja kansainvälisestä kehityksestä.

Savon ammatti- ja aikuisopiston

painopisteitä ovat avoimien oppimisympäristöjen kehittäminen. Avoimeen ympäristöön muodostuu myös avoin innovaatioympäristö. Se mahdollistaa monimuotoisen innovaatiotoiminnan ja yrityselämää palvelevan ja yrityselämää synnyttävän innovaatioketjun toiminnan. Innovaatioketjun osina ovat Kampus-alueen kaikki koulutusorganisaatiot sekä innovaatiotoiminnan tukirakenteet. Samassa ketjussa yrityksissä tehdyt ja syntyvät innovaatiot etenevät ja jalostuvat tuotteiksi ja toimintamalleiksi. Avoimessa ammattiopistossa tarjotaan todellisia valinnan mahdollisuuksia monialaisen osaamisen kehittämiseksi sekä monialaisten tutkintojen suorittamiseksi.

Savon ammatti- ja aikuisopiston Kuopiossa tapahtuva opetus on tavoitteena siirtää nykyisistä toimitiloista osaksi Kuopion kampuksia. Tämä mahdollistaisi avoimen ja innovatiivisen oppimisympäristön monipuolisen osaamisen kehittämiseksi ja monipuolisten tutkintojen toteuttamiseksi.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää monipuolisen koulutusrakenteen säilymistä ja erityisesti sen, että koulutuspaikkoja saadaan pysymään maakunnassa ja seutukunnalla eikä niitä siirretä metropolialueelle. Kriittisiä tekijöitä ovat myös riittävän rahoitustuen saamisen kampusalueen rakennus- ja oppimisympäristöinvestointeihin sekä riittävän rahoituksen työelämän kehittämisen ja palvelutehtävän toteuttamiseen.

Opiskelija-asuntotilanne

Kasvuohjelman tavoitteena on kehittää uudenlaista opiskelija-asumista kehittyvälle Kampus-alueelle. Ratkaisuiden yhteydessä haetaan kokonaan uusia yhteisöllisyyden, vapaa-ajan, ympäristön ja energiaratkaisuiden näkökulmia, jotta Kampus-alueesta voidaan saada aikaan ympärivuorokautisesti ja toiminnallisesti eheä kokonaisuus. Opiskelija-asuntoja tarjoava Kuopas on ollut edelläkävijä uusien ratkaisujen kokeilussa kuten energiatehokkaat opiskelija-asunnot Kuopion ydinkeskustassa.

Luova foorumi opiskelijänäkökulmien huomioimiselle

Yhteistyö opiskelijoiden kanssa on rakennettu vuoden 2012 aikana uudelle toimintamallille. Monialainen *opiskelija-asioiden neuvottelukunta* toimii avoimena keskustelufoorumina, jossa saatetaan opiskelijoiden, oppilaitosten ja palveluita tuottavien eri yksiköiden henkilöstö suoraan kontaktiin ajankohtaisista asioista sopimiseksi. Toiminnassa haetaan uudenlaisia osallistamistapoja sekä ratkaisuita oleviin sekä ennakoitaviin kysymyksiin. Opiskelijajärjestöt ovat edustettuina myös alueen kehitystä keskeisesti tarkastelevassa *Kuopion kilpailukykyryhmässä*. Toimintatapoja kehitetään aktiivisesti ja uusia ratkaisumalleja otetaan käyttöön.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

4. Kuopion Kampus 2020 -kärkihankkeen koulutustarjonta, -rakenteet ja opiskelija-asuminen
 - Ammattikorkeakoulun toimilupa ja koulutusvastuu asiat
 - Koulutusrakenteiden uudistaminen siten, että alueella on tarjolla työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeita vastaava, vahva ja monipuolinen koulutustarjonta
 - Opiskelija-asumisen uudet mallit

3.2.2. Kuopio hyvinvointipalveluiden ja turvallisuusalan kehitysalustana

Liiketoimintaideoiden kehitystyön, tuotteistamisen ja kaupallistamisen tavoitteena on edistää alueellisesti uusien yritys- ja tutkimuslähtöisten teknologioiden, tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, käyttöönottoa ja testausta kaikissa tuotekehityksen vaiheissa. Erittäin tärkeä osa toimintoja on tuotteiden käytön ja mahdollisuuksien demonstrointi ennen käyttöönottoa, varsinkin käytettävyy- ja vaikuttavuusnäkökulmat huomioiden. Palvelun tai tuotteen kehitystyössä toiminnan tavoitteena on tuottaa yrityksille jo varhaisessa vaiheessa informaatiota idean toimivuudesta, käyttäjäystävällisyydestä, hyödyistä, kehittämiskohteista ja markkinapotentiaalista. Hyvät kehitysympäristöt ja niiden infrastruktuurin ja palveluiden jatkuva kehittäminen tukee osaltaan alueen houkuttelevuutta ja vetovoimaisuutta kansainvälisestä näkökulmasta.

Kuopio Innovation Oy on aloittanut toimiala- ja sektorirajat ylittävän *Testbed, Innovaatio, Ekosysteemi (TIE) -toimintamallin* kehittämisen. TIE kiihdyttää laajan ja monipuolisen osaajaverkoston avulla uusien tuotteiden, palvelujen ja liiketoiminnan kehitystä alueella.

Mäntykampus

Vuoden 2013 aikana tuotetaan valtakunnalliseen asuinalueohjelmaan kytkeytyvä hankekokonaisuus Mänistö-Linnanpelto-Itkonniemi alueelle. Hankkeen työnimenä on Mäntykampus.

”Mäntykampuksesta” muodostuu edellä kuvatun toiminnan yksi uusi Kuopio Innovationin Oy:n, Kuopion kaupungin, tutkimuslaitosten sekä innovaatioympäristöjen yhteinen kehittämialusta. Tutkimusta tuottavien Itä-Suomen yliopiston eri tiedekuntien (yhteiskuntatieteet, kauppatieteet, sosiaali- ja terveystieteet, ympäristötieteet) sekä THL:n ja SAKKYn tutkimusta koordinoivat yhdyshenkilöt otetaan vahvasti mukaan jo Mäntykampuksen suunnitteluvaiheessa. Suunnittelu- ja toteutusvaiheessa luodaan valmiita alustoja myöhemmälle innovaatio- ja tutkimusosiolle, joka voi jatkaa seurantatutkimuksena vuosia eteenpäin.

Mäntykampuksessa muotoillaan ikääntyvien asuminen, toimintamahdollisuudet ja palvelut kokonaisuudeksi, joka palvelee vuorovaikutteisesti koko ympäröivää vanhaa asuinaluetta. Toiminnan ytimessä sijaitsee palveluasumisen keskusyksikkö, joka sijoittuu Männistön vanhan koulun saneerattaviin tiloihin. Keskus tuottaa palveluja sekä koulukiinteistöön sijoitettujen asuntojen asukkaille että ympäristössä asuville. Ydin toimii myös keskuksena, jossa ihmiset kohtaavat spontaanisti palveluja käyttäessään. Tarjolla on tiloja, jotka soveltuvat omaehtoisen kerho- ja harrastetoiminnan tarpeisiin.

Pelastusopiston harjoitusalue

Pelastusopisto on Kuopiossa toimiva, sisäasiainministeriön alainen oppilaitos, joka vastaa pelastustoimen ja hätäkeskusten ammatillisesta koulutuksesta, normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen tähtäävästä koulutuksesta sekä kansainvälisiin pelastustoimen- ja siviilikriisinhallintatehtäviin valmistavasta koulutuksesta.

Sisäasiainministeriön tutkimusstrategian mukaan pelastustoimen tutkimustoimintaa Suomessa koordinoi Pelastusopiston tutkimus- ja kehittämissyksikkö. Koordinointitehtävään kuuluu vastata tutkimustarpeiden koostamisesta, ohjata käynnissä olevia hankkeita vastaamaan pelastustoimen tarpeita, osallistua tutkimustoimintaan ja erityisenä tehtävänä huolehtia tutkimustulosten hyödyntämisestä.

Pelastusopistolla ja sen laajalla Kuopiossa sijaitsevalla harjoitusalueella on laadukkaita ja hyvin suunniteltuja tiloja sekä teknisiä valmiuksia erilaisten toimintojen ja tuotteiden tutkimus- ja testaustoimintaan. Tilat ja erilaiset harjoitusympäristöt (simuloidut sekä todelliset) on suunniteltu siten, että turvallinen ja tehokas

toiminta on niissä mahdollista. Nykyisillä resursseilla on kokeiltu ja järjestetty haastavia moniviranomaisharjoituksia uusien tuotteiden saamiseksi pelastusalan yleiseen käyttöön.

Alueen tarjoamia mahdollisuuksia ovat käyttäneet myös ulkomaiset pelastustointa harjoittavat organisaatiot.

Uusina infrastruktuuriin suuntautuvina investointeina ovat mm. teollisuuspalo- ja lentopalosimulaattori. Samoin Savonia-AMK:n palolaboratorion integroiminen pelastusopiston harjoitusalueen toimintaan tukisi tätä kokonaisuutta. Toimenpiteillä luodaan kohdeyrityksille paremmat edellytykset hyödyntää harjoitusalueen tarjoamia palveluita sekä houkutella kansainvälisiä toimijoita alueelle.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

5. Pelastusopiston harjoitusalueen kansainvälisen tason edelleen kehittäminen

3.3. Vahvan ja monipuolisen elinkeinoelämän kehittäminen

- Monipuoliset yritysalueet
- Matkailun kehittäminen
- Osaavan työvoiman saatavuus
- Kuopio-kuva

Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä ja työpaikat luovat perustan, jolle kaupungin kehittymistä voidaan rakentaa. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea yritysten kasvun toimintaedellytysten, kuten tonttien ja osaavan työvoiman saannin turvaamista, mutta myös yritysmuotoisen ilmapiirin ylläpitämistä.

3.3.1. Monipuoliset yritysalueet

Kuopion alueen vahvuus on monipuolisessa ja suhdannevakaassa elinkeinorakenteessa. Kampusalueen ja sinne sijoittuvan yritystoiminnan lisäksi Kuopion monipuolista kokonaisuutta täydentävät muut elinkeinoalueet, joissa otetaan huomioon yritysten tulevat tarpeet.

Merkittävimmät uudet yritysalueet Kampuksen Viestikadulla, ydinkeskustassa Matkakeskusalueella, Pielessä Neulamäessä ja Sorsasalossa eheyttävät kaupunkirakennetta ja sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien äärellä. Ne myös tuovat työpaikkoja lähelle asuntoalueita ja olevaa palvelurakennetta.

Matkakeskuksen alue – ydinkeskustan uusi yritysalue

Matkakeskuksen ympäristöön, aivan kaupungin ydinkeskustaan on muodostumassa lähes 1000 työpaikan alue. Matkakeskuksen Puutarhakadun ja sen ympäristön saneeraus sekä toimisto-liike- ja pysäköintirakentamisen kustannukset ovat arviolta noin 130 M€. Henkilöratapihan saneeraus ja mahdollisen linja-autoaseman ja rautatieaseman välisten kulkuyhteyksien parantamisen kustannukset ovat arviolta 50 M€.

Pienen Neulamäen alueelle Kuopion merkittävin työpaikka-alue

Kuopion Pienen Neulamäen alueesta eteläisessä Kuopiossa tulee Kuopion merkittävin työpaikka-alue, jossa riittää tonttitarjontaa lähi vuosikymmenille. Alueen pinta-ala on noin 500 hehtaaria. Suunnittelutyön (asemakaava) tavoitteena on luoda tonttitarjonnalta monipuolinen sekä kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti korkeatasoinen ja houkutteleva työpaikka- ja yritysalue. Tavoitteena on luoda alueelle yli 6 000 työpaikkaa. Alueen liittymäjärjestelyt on toteutettu ja yritysalueen ensimmäisen vaiheen rakentamisen on jo käynnissä.

Kuva 10: Pienen Neulamäen yritysalueen 1. vaihe, jossa mukana myös laajennusalue.

Sorsasalo – pohjoisen Kuopion merkittävin uusi työpaikka-alue

Valtatie 5:n ja uusien Kallansiltojen kylkeen sijoittuvasta Sorsasalonn uudesta yritysalueesta muodostuu Pohjois-Kuopion uusi käyntikortti. Alue tulee muuttumaan tehokkaan teollisuus-, liike-, toimisto ja varastorakentamisen myötä pohjoisen Kuopion merkittävimäksi työpaikka-alueeksi. Alueen kaikki korttelit ovat liikenteellisesti hyvin saavutettavissa ja suunnittelualueen näkyvyyttä lisää myös moottoritien välittömään läheisyyteen sijoittuva uusi liike ja toimistorakentaminen. Alueen maamerkinä tulee toimimaan 70 metriin kohoava tornitalo ”Sorsasalonn portti”, luo Sorsasalonnle vahvan luonteen ja merkitsee sen kaukomaisemassa kehittyväksi alueeksi.

Sorsasalonnle varaudutaan rakentamaan toimitiloja 260 000 k-m². Kaava-alue on kokonaisuudessaan noin 300 hehtaaria ja siitä yrityskortteleita on 200 hehtaaria. Asemakaava-alueen infrasta ja esirakentamisesta aiheutuvat Kuopion kaupungin kustannukset ovat yli 6,1 M€. Sorsasalonnle yritysalue moninkertaistaa näin ollenn yritystonttien varannon Kuopion pohjoispuolella. Etäisyys keskustasta on yhdeksän kilometriä.

Ensimmäiset yritystontit on tarkoitus luovuttaa vuonna 2014. Uusia työpaikkoja arvioidaan syntyvän 1 000 – 1 500. 5-tien parantamishankkeen myötä Sorsasalonnle saavutettavuus rinnakkaisteineen paranee oleellisesti.

Kuva 11: Kuvia Sorsasalonnle yritysalueesta.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita:

6. Yritysalueiden kehittäminen

- Moottoritien läheisyyteen sijoittuvat elinkeinoalueet tulevat vaikuttamaan rinnakkais-tiejärjestelyihin ja VT-5 kehittämiseen
- Pienen Neulamäen yritysalueen jatkorakentaminen

3.3.2. Matkailun kehittäminen – kärkenä Kuopio - Tahko

Kuopion matkailun kehittämisen kärkikohteena tulee olemaan jo nyt monipuolinen Tahkon matkailualue. Kuopion ja Nilsian kaupunkien yhdistyminen 1.1.2013 lukien mahdollistaa riittävät taloudelliset ja osaamisen voimavarat Tahkon kehittämiseen johtavaksi matkailukeskukseksi Suomessa. Tuleva kehittämistyö pohjautuu vuonna 2012 julkistettuun *Tahko 2030 -kehittämissuunnitelmaan*. Kehittämissuunnitelman yhteydessä on laadittu Tahkon tulevaa maankäyttöä kuvaava strateginen kartta sekä määritelty maakäytön kehittämisperiaatteet eri toiminnoille. Tavoitteina ovat Tahkon palvelukeskustan kehittäminen, rinnetoimintojen turvaaminen, saariston hyödyntäminen sekä Tahkon ja Nilsian keskustan yhdistyminen palvelu- ja asumisalueena.

Taulukko 3: Keskeiset Tahkon kehittämisen tavoitteet

	2010	2030
Majoituspaikat	8 500	20 000
Yöpymiset	587 000	1 418 000
Ulkomaaalaisten osuus yöpyjistä	16%	24%
Matkailutulo	40 milj.€	106 milj.€

Tavoitteiden saavuttamisen edellyttämien suorien investointien arvo n. 650 miljoonaa euroa. Investointien rakentamisen työllisyysvaikutus on arviolta 4 000 henkilöä.

Tahkon kehityksen turvaamisen painopisteitä ovat:

- Palveluiden laatu ja hinnoittelu, saavutettavuus ja monipuolisuus
- Välttämättömien investointien toteutuminen sekä maapoliittinen ja kunnallistekninen valmius investoinneille
- Saarien, ranta- ja virkistysalueiden sekä järven hyödyntäminen niin, että ne rikastuttavat tonttitarjonnan lisäksi myös palvelutarjontaa
- Kanta-asiakkaiden määrän kasvattaminen ja uusien kansainvälisten asiakkuuksien synnyttäminen, asiakasosaamisen kehittäminen
- Paikallinen ja alueellinen yhteistyö, tiedonkulku, yhteismarkkinointi ja myynti.

Kaupallisten palvelu- ja majoitusinvestointien päärahoittajana ovat yksityiset toimijat ja sijoittajat. Rakentamista edeltävä maankäytön suunnittelu, mahdollinen maanhankinta ja perusinfrastruktuurin rakentaminen ovat puolestaan pääosin julkisen rahoituksen piirissä ja joihin voidaan kohdentaa hankerahoitusta. Saariston käyttöönotto rakentamisalueiksi edellyttää taloudellisesti merkittävien kynnisinvestointien toteuttamista. Alueen maankäytön kehittäminen edellyttää hyvää ja rakentavaa yhteistyötä eri viranomaisten kesken.

Kuopion ja Tahkon väliset logistiset ratkaisut ovat toimivan vapaa-ajan keskuksen kulmakiviä. Saavutettavuus näiden välillä on tällä hetkellä heikko. Samassa yhteydessä tulee huomioida lentokentän tarjoamat mahdollisuudet kohteiden välillä.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita:

7. Kuopion matkailullinen saavutettavuus

- Saavutettavuus lentäen ja raideliikenteen kautta sekä siihen liittyvät terminaalit
- Kuopio–Tahko-yhteys

3.3.3. Osaavan työvoiman ja ammattilaisten saanti

Kehittyäkseen edelleen kasvukeskuksena Kuopio tarvitsee alueella jo olevien asukkaiden panoksen ja potentiaalin niin työelämässä kuin yhteiskuntaa rikastuttamassa erilaisissa yhteisöissä ja vapaa-ajan aktiviteeteissa. Kasvavalla Kuopiolla on kriittisiä ryhmiä, joiden polkuja yhteiskuntaan ja työelämään on paikallaan jatkuvasti ”trimmata”. Näitä ovat *kuopiolaiset nuoret*, *kuopiolaiset maahanmuuttajat* ja *Kuopiossa opiskelevat kansainväliset opiskelijat*, joista yritykset ovat kiinnostuneita.

Nuorisotakuu

Työllistymispalveluja on Kuopiossa jäsennetty vahvasti viime vuosina. Kuopiossa toimii pitkäaikaistyöttömyyden pilottihanke. Kuopion kaupungin, ammatillisten oppilaitosten ja TE-toimiston yhteistyö on tiivistä. Kehitettyjä hyviä käytänteitä hyödynnetään nuorisotakuun Kuopiota koskevien toimenpiteiden valmisteluissa. Erityisryhmänä tarkastellaan maahanmuuttajanuorten kysymystä. Kuopiossa toimii Intoa-niminen ESR-osarahoitteinen hanke, joka järjestää viranomaistyön rakenteita paremmin tukemaan maahanmuuttajien työllistymisen polkuja.

Maahanmuuttajat

Kuopiossa on noin 2 000–3 000 ulkomaalaista, kun kansainväliset opiskelijat lasketaan mukaan. Kuopioon muuttaa kuukaudessa pysyväisluonteisesti noin 25 henkilöä, valtaosin perhesyistä tai opintojen takia. Kuopioon muuttavat ulkomaalaiset ovat olleet vuosi vuodelta yhä nuorempia ja koulutetumpia.

Eri kansalaisuuksia on Kuopiossa edustettuna 97. Kuopion maahanmuuttajat asuvat tasaisesti eri puolilla kaupunkia. Itä-Suomen yliopiston ja Savonia ammattikorkeakoulun vieraskielisiin vaihto- ja tutkinto-ohjelmiin tulevat opiskelijat tarjoavat yhteyksiä myös alueen elinkeinoelämän kansainvälistymiseen.

Maahanmuuttajatyölle on tyypillistä hyvin vahva orientaatio organisaatioiden väliseen yhteistyöhön. Järjestöillä on keskeinen rooli kotoutumisessa. Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kotolain mukaisen Kuopion kotoutumishjelman marraskuussa 2012. Maahanmuuttajat ohjataan kuntapalveluissa pääsääntöisesti normaalipalvelujen piiriin. Vuonna 2012 valmistui myös Itä-Suomen maahanmuuttostrategia, jonka seurannasta vastaavat maakunnittaiset *maahanmuuttotoimikunnat*.

Kuopio on vuosina 2011–2013 valtakunnallinen Osallisena Suomessa -kokeiluhankkeen pilotti. Kuopiossa mallinnetaan ja testataan muuttuneen kotoutumislain mukaisesti neljän maahanmuuttaja-asiakasryhmän kotoutumiskoulutuksen toimenpiteitä levitettäväksi valtakunnallisesti.

Kokeilun myötä on havaittu merkittäviä resurssikapeikkoja valtion rahoittamissa kotoutumiskoulutuspoluissa. Kuopiossa kotoutumiskoulutuksen ulkopuolelle jää jatkuvasti kasvavia määriä pystyviä ulkomaalaistaustaisia hakijoita, jotka joutuvat odottamaan lähes vuoden uutta mahdollisuutta. Myös metropolialueen ulkopuolella tarvitaan riittävät ohjaus- ja koulutusresurssit maahanmuuttajien kotoutukseen ja suomen kielen opetukseen, jotta heillä on paremmat työllistymismahdollisuudet. Yritykset ovat kiinnostuneita ulkomaalaisista osaajista. Kuopiossa rekrytoinneissa edellytetään riittäviä suomen kielen taitoja.

Ulkomaalaiset opiskelijat

Kuopiossa ulkomaalaisten opiskelijoiden ja asiantuntijoiden määrä on ollut kasvussa. Alueella on tehty onnistuneita match making -kokeiluja kansainvälisten osaajien ja yritysten kohtaamisten edistämiseksi. Toimintaan ollaan hakemassa vakiintuneita malleja. Taustalla järjestelyissä on noin 10 – 15 organisaation toimijoita.

Hoiva-alan kansainväliset rekrytointikokeilut

Hoiva-ala kärsii rekrytointihaasteista, jotka ovat viime vuosina voimistuneet. Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimesta on ollut käynnissä ESR-osarahoitteinen Maahanmuuttajien osaaminen käyttöön -hanke, joka on jatkumassa vuoteen 2014. Hankkeessa mallinnetaan hoiva-alan kansainvälisiä rekrytointeja. Keskeinen pilottikohde on ollut Kuopion yliopistollinen sairaala. Rekrytointihaasteet koskettavat myös Kuopion kaupungin omia hoivapalveluja. Kuopion maahanmuuttajaväestössä on myös hoiva-alan työnhakijoita, jotka tarvitsevat osaamisensa ja ammattitaitonsa täydennystä voidakseen hakeutua alan tehtäviin.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita:

8. Osaavan työvoiman saanti, nuorisotakuu sekä maahanmuuttajien osaaminen käyttöön

- Nuorisotakuun toteuttaminen Kuopiossa
- TE-toimiston antaman maahanmuuttajien intensiivisen kotoutumiskoulutuksen resurssit tarvetta vastaavalle tasolle
- Hoiva-alan ammattilaisten täydennys- ja muutokoulutustarpeet

3.3.4. Kuopio -kuva

Kuopiolla on luontaista vetovoimaa ja positiivinen yleisimago. Viimeisimmän muuttohalukkuustutkimuksen (Taloustutkimus 2012) mukaan Kuopio on 6. halutuin muuttokohde ja koetaan parhaimpana kasvuympäristönä lapsille. Viimeisen vuosikymmenen aikana Kuopion kehitys on ollut nopeaa. Brändityön tavoitteena on tuoda esille entistä paremmin ja systemaattisemmin Kuopion onnistumisia ja ylläpitää vahvaa kasvua. Tavoitteena Kuopio-kuvaan vaikuttaessa on tuoda perinteisten arvojen rinnalle vahvaa osaamiseen ja hyvään elämiseen liittyvää mielikuvaa.

Brändityö

Kuopion ja maakunnan vetovoiman ja houkuttelevuuden kasvuun tähtäävä Kuopio-kärkinen maakunnallinen markkinointiohjelma käynnistyi 2011 valmisteluhankkeella. Valmisteluhankkeen aikana selvitettiin, millä reunaehdoilla maakunnan kunnat ja muut toimijat olisivat valmiita tekemään yhteistä markkinointia alueen ulkopuolelle. Hanketta rahoittavat Pohjois-Savon liitto, Iisalmen, Varkauden ja Kuopion kaupungit, Siilinjärven, Lapinlahden ja Leppävirran kunnat, Itä-Suomen Yliopisto, Savon ammatti- ja aikuisopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, Ylä-Savon ammattioppilaitos sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Hankkeen pääpaino on vahvaan osaamiseen pohjautuvassa imagossa, nuoriin ja opiskelijoihin kohdennettavassa houkuttelevuudessa, osaajien rekrytoinneissa sekä invest-in -toiminnassa. Matkailuun ja tapahtumiin liittyvä imago ja näkyminen toimivat samansuuntaisena muiden alueimagon osien kanssa.

Kuopio-vetoisen maakunnallisen brändityön painotukset on kuvattu ohessa:

Maakunnan kattoimago: Lifestyle, asema ja asenne		
Invest in & osaaminen osaaja- rekrytointi, yrittäminen	Nuoret & opiskelijarekrytointi	Matkailu & tapahtumat

Keskeiset toimenpiteet vuosina 2013–2014 ovat:

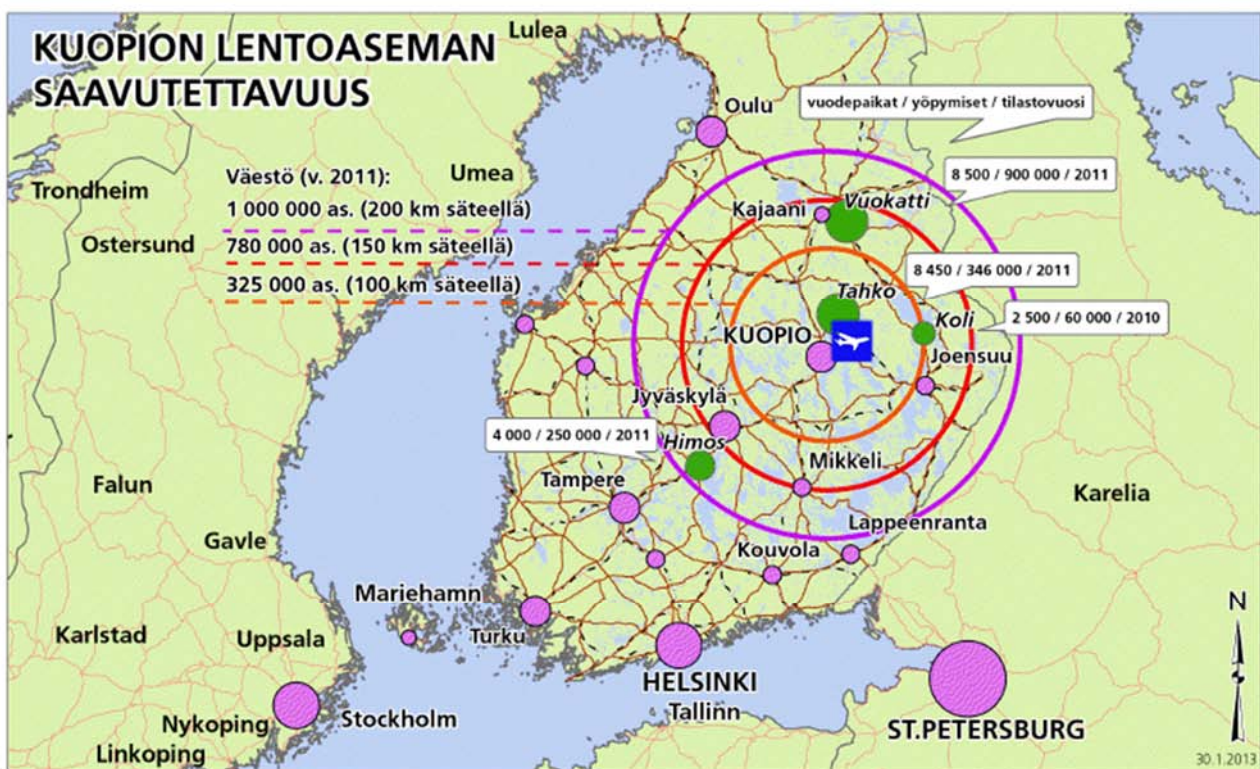
- Brändistrategian hyväksyminen ja sen operatiiviset toimenpiteet
- Markkinoinnin tulevan organisoitumis- ja rahoitusmallin rakentaminen yhdessä kaupunkien, oppilaitosten, kärkiyritysten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa
- Brändiä tukevien uusien ilmiöiden ja sisältöjen luominen (esim. tukemalla paikallista luovaa taloutta).

4. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmut

- Lentoaseman alue
- Matkakeskuksen solmukohta
- Innovatiiviset joukkoliikenneratkaisut

4.1. Lentoaseman alue

Kuopion lentoasema on Itä- ja Keski-Suomen merkittävin lentokenttä, jonka kehittämiseen ja saavutettavuuteen panostetaan tuntuvasti lähivuosina. Tavoitteena on matkustajamäärän kaksinkertaistaminen viiden vuoden aikana.

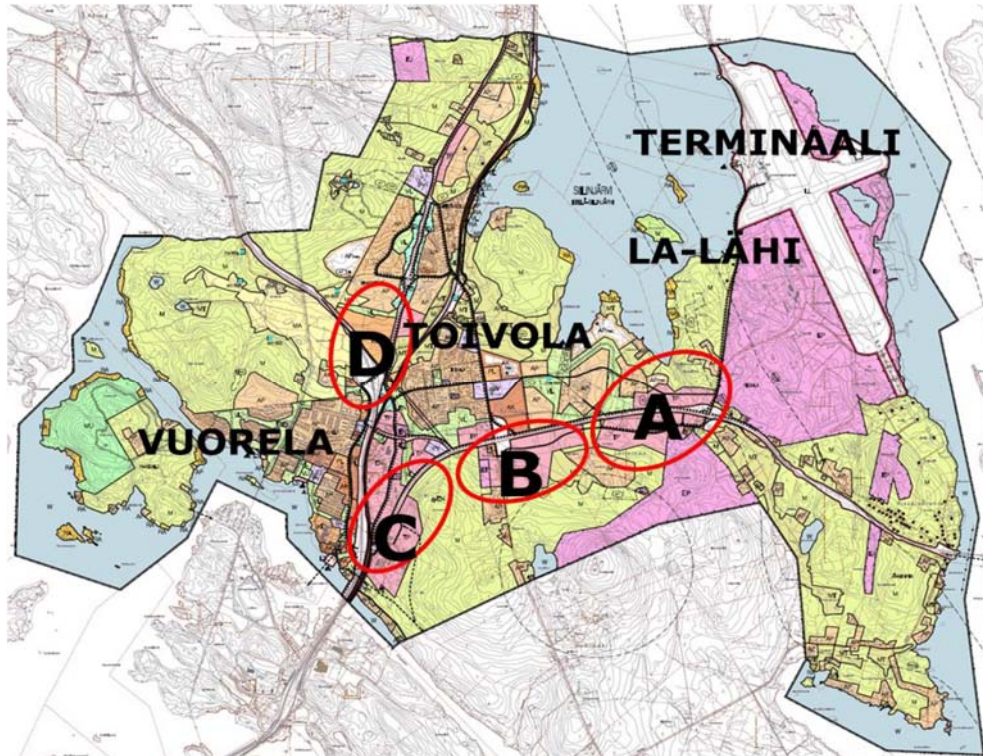

Lähteet:
Maanmittauslaitos
SYKE, YKR 2011
Matkailutoimijat

POHJOIS-SAVON LIITTO
Regional Council of North Savo

Kuva 12: Kuopion lentoaseman saavutettavuus

Lentokenttävyöhykkeen maankäyttöä ja palveluita suunnitellaan seudullisesta näkökulmasta. Alueelle kehitetään kaupallisia palveluita VT-5 varrella sekä erikoiskaupan ja ravintolapalveluita terminaalissa (pikapalvelut). Matkailuklusteria sijoitetaan ensisijaisesti terminaalisiin ja sen välittömään läheisyyteen. Työpaikka- ja logistiikka-alueet sijoittuvat Joensuuntien varteen kolmeen (A,B,C) teemoitettuun lohkoon sekä Kuopion puolelle Sorsasaloon.

Kuva 13: Kuopion lentokenttävyöhykkeen työpaikka- ja logistiikka-alueet

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

9. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohtat: Itä-Suomen lentokenttä

- Itä-Suomen lentokentän toiminnan, vyöhykkeen elinkeinotoiminnan ja matkailupalvelujen ja -virtojen turvaaminen tulevaisuudessa.

4.2. Matkakeskuksen solmukohta

Nykyisestä linja-auto- ja rautatieaseman alueesta muodostetaan matkakeskus- ja liikennöintialue, joka on samalla arkkitehtuuriltaan ja kaupunkikuvaltaan edustava toimisto- ja liiketiloja sisältävä työpaikka-alue. Alueelle on sijoittumassa matkakeskus, rahtipalveluasema, liikennealueet busseille, takseille, saatto- ja vastaanotoliikenteelle, 40 000 kerrosneliömetriä toimisto- ja liiketilaa sekä 700 autopaikkainen pysäköintirakennus.

Kuva 14: Havainnekuva Kuopion Matkakeskuksen alueesta

Matkakeskuksen alue sisältyy Kuopion seudun maakuntakaavassa ja kaupungin keskustan osayleiskaavan Master Planissa Kuopion keskustavyöhykkeen kehittämisalueeseen ja sen mukaisesti alueen käytön suunnittelussa vahvistetaan keskusta-alueen kehittyminen valtakunnallisesti vetovoimaiseksi, yhdyskuntarakenteeltaan ja kaupunkikuvaltaan korkeatasoiseksi koulutuksen, osaamisen, yritystoiminnan, kaupallisten, erityisesti erikoiskaupan palvelujen ja matkailu-, että vapaa-aikapalvelujen alueeksi. Keskusta-alueen kehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota kevyen liikenteen, joukkoliikenteen, raideliikenteen ja vesiliikenteen edistämiseen siten, että siirtymismahdollisuudet kulkumuotojen välillä ovat joustavat.

Matkakeskusalueesta muodostuu liikenteellisesti aiempaa käyttäjäystävällisempi ja turvallisempi, kun alueen käyttö selkeytyy eri liikennemuotojen jäsenyessä toisistaan erilleen. Matkakeskus vaikuttaa vahvasti kaupunkikeskustan tuntumassa olevan reuna-alueen kaupunkirakenteen tiivistämiseen sekä joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen.

Matkakeskuksen Puutarhakadun ja sen ympäristön saneeraus sekä toimisto-liike- ja pysäköintirakentamisen kustannukset ovat arviolta noin 130 M€. Henkilöratapihan saneeraus ja mahdollisen linja-autoaseman ja rautatieaseman välisten kulkuyhteyksien parantamisen kustannukset ovat arviolta 50 M€.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

10. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohdat: Kuopion Matkakeskushanke

- Liikenneviraston kanssa tulee neuvotella valtion rahoitus henkilö- ja tavaraliikennematkailun toteuttamiseksi.

4.3. Innovatiiviset joukkoliikenneratkaisut

Toimiva joukkoliikenne on Kuopiolle tärkeä asia, sillä työssäkäynti Kuopiossa kasvaa jatkuvasti, opiskelijat arvostavat toimivaa ja edullista joukkoliikennettä ja kaupungin omat ilmastopoliittiset tavoitteet edellyttävät yksityisautoilun hillitsemistä.

Kuopion kaupunki on joukkoliikennekaupunki, jossa maankäytön suunnittelun ja rakentamisen ohjauksen kautta on aktiivisesti luotu edellytyksiä joukkoliikenteen kehittymiselle. Joukkoliikenteen ydinvyöhykkeellä edistetään joukkoliikenteen kehittymistä kilpailukykyiseksi vaihtoehdoksi henkilöautoille. Kehittämisessä otetaan huomioon erityisesti vuorotarjonta, pysäkkipalvelujen laatu (esim. esteettömyys ja turvallisuus) ja liikenteen sujuvuus. Lisäksi Siilinjärven ja Kuopion keskustojen välisessä liikenteessä otetaan huomioon liityntäpysäköinti.

Tavoitteena on järjestää henkilökuljetukset mahdollisimman pitkälti avoimen joukkoliikenteen palveluilla. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi Kuopion joukkoliikenne- ja henkilökuljetuspalvelut sekä liikennejärjestelmän suunnittelu on keskitetty organisatorisesti yhteen. Siilinjärven kanssa yhteinen joukkoliikennelautakunta aloitti vuoden 2012 alussa.

Keskeisiä joukkoliikenteen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä ovat:

- Joukkoliikenteen laatukäytävien kehittäminen
- Yhteinen valtakunnallinen lippu- ja informaatiojärjestelmä
- Kaupungin henkilökuljetusten järjestäminen mahdollisimman pitkälti avoimen joukkoliikenteen palveluilla. Kuljetuksiin tarvittava rahoitus keskitetään suunnittelun ja palvelujen hankintojen kanssa samaan organisaatioon.

Kansallisesti neuvoteltavia asioita ovat:

11. Sujuvat yhteydet ja logistiset solmukohdat: Joukkoliikenteen kehittäminen

- Joukkoliikenteen rahoitus
- Henkilökuljetusten järjestämisen yhdistäminen ja niihin liittyvän kokonaisrahoituksen kokoaminen yhteen.

5. Muut kasvun edellytykset

- Elävä kaupunkikeskusta ja vetovoimaiset palvelut
- Monipuolinen ja riittävä asuntotuotanto sekä asuinalueiden kehittäminen
- Sosiaalinen eheys ja asukkaiden osallisuus
- Kuntarakenteiden uudistuminen ja palveluiden uudet tarjontamallit

5.1. Elävä kaupunkikeskusta ja vetovoimaiset palvelut

Kasvukeskuksella tulee olla elävä kaupunkikeskusta, hyvät kulttuuri- ja vapaa-ajan sekä kaupalliset palvelut. Kaupallisten palvelujen osalta Kuopio on kehittynyt valtakunnallisesti vahvaksi keskuksesi. Viime vuosien hankkeista suurin on ollut Matkuksen kauppakeskuksen (Ikealkano) valmistuminen Kuopion eteläpuolelle vuonna 2012. Kaupunginteatterin massiivinen peruskorjaushanke on käynnissä. Samoin ovat käynnissä myös kävelykeskustan kehittämistoimet, maan alle lisää liike- ja parkkitilaa tuova Alatorihanke sekä kauppa- ja viihdekeskus IsoCeen rakennustyöt ydinkeskustassa.

Paras kävelykeskusta – ydinkeskustan Masterplan

Kuopion keskustaa pidetään jo nyt hyvänä palveluiltaan, saavutettavuudeltaan, kooltaan ja puitteiltaan ja tekeillä olevat uudistukset (kävelykadut, alatorin maanalainen kauppakäytävä, torinalusparkin laajennus sekä kauppahallin peruskorjaus ja laajennus) parantavat näitä tekijöitä entisestään. Tavoitteena on muodostaa kaupallisesta ydinkeskustasta yksi suuri liikekeskus, jossa säästä riippumatta on miellyttävä asioida. Maanalaisia kulkureittejä pitkin pääsee korttelista toiseen ja maanpinnalle. Pysäköintilaitokset kytkeytyvät osaksi maanalaista verkkoa.

Kuopion kaupunkikeskustan Master Plan 2025 on pitkän tähtäimen strategia, jossa luodaan suuntaviivat ja tavoitteet keskusta-alueen määrätietoiselle kehittämiselle seuraavalle kymmenvuotiskaudelle.

Kuopion keskustassa on historiaa, kulttuuria, museoita, teatteria, ravintoloita, nähtävyyksiä, virkistys- ja urheilupaikkoja, rantaviivaa, puistoja, luontoa, kohtauspaikkoja, tapahtumia, palveluja, putiikkeja, tavarataloja, asuntoja ja työpaikkoja. Näistä elementeistä syntyy kaupunkielämä, jolle Master Plan 2025 -suunnitelmassa luodaan puitteet ja mahdollisuudet kehittyä.

Master Planilla parannetaan kaupungin markkinoinnin, matkailun, elinkeinoelämän, liikunta-, virkistys- ja kulttuuripalveluiden sekä maankäytönsuunnittelun vuorovaikutusta, jolloin ”lopputuotoksena” keskustasta muodostuu viihtyisän työ- ja asuin ympäristön ohella vetovoimainen alue, jossa huomioidaan elinkeinoelämän (riittävät liiketilat) ja vaativien ostos- ja elämysmatkailijoiden tarpeet sekä tarjotaan ainutlaatuisia ja elämyksellisiä mahdollisuuksia kaupunkilaisille, matkailijoille ja yrittäjille. Keskusta-alueesta muodostuu modernin kaupunkikulttuurin kehto sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden olohuone, joka täydentyy alueen omaleimaisilla piirteillä kuten rännikaduilla, rakennusten historiallisilla kerrostumilla sekä veden läheisyydellä.

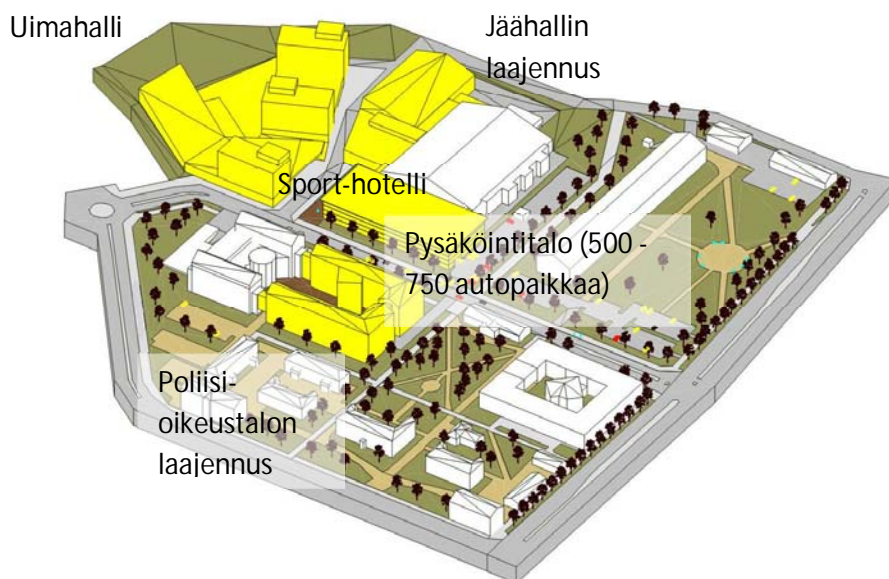
Kuva 15: Kuopion keskusta-alueen kokonaissuunnitelma

Osaamiskeskittymää ja elävää kaupunkikulttuuria ei tule nähdä toisistaan irrallaan olevina vaan toisiaan täydentävinä asioina ja kehittämiskohteina. Saavutettavuutta ja integraatiota Kuopion Kampusalueeseen parannetaan uusilla kevyen- ja joukkoliikenteen yhteyksillä (nk. "City-liikenne") sekä tieto- ja viestintäteknologian / älyliikenteen uusilla mahdollisuuksilla. Tavoitteena on Kampuksen ja keskustan kehittäminen toiminnallisesti yhteen sekä Tasavallankadun eteläpuolen kehittäminen siten, että nämä kaikki yhdessä muodostavat toimintoiltaan, maankäytöltään ja liikenneratkaisultaan tehokkaan, vetovoimaisen ja toimivan keskustakehän.

Kuntolaakso liittää ydinkeskustan ja Kampusalueen

Opiskelijoiden sekä muiden kaupunkilaisten palveluiden kehittämisen kannalta keskeinen kokonaisuus on Kuntolaakson kokonaisuus, joka liittää kehittyvän kaupunkikeskustan ja Kampusalueen tiiviisti ja luontevasti yhdeksi kokonaisuudeksi.

Kuopion jäähallin ympäristöstä eli ns. Kuntolaaksosta kehitetään monipuolinen urheilu- ja liikuntakeskus sekä rakennetaan asuntoja, hotelli sekä liiketilaa. Kuopion Kampuksen ja Kuntolaakson alueet muodostavat läheisen logistisen sijaintinsa ansiosta vetovoimaisen kokonaisuuden, jossa uudet innovaatioympäristöt yhdistyvät hyvin urheilu- ja virkistäytymismahdollisuuksiin.

Kuva 16: Havainnekuva Kuopion ydinkeskustassa olevasta Kuntolaakson alueesta

5.2. Monipuolinen ja riittävä asuntotuotanto sekä asuinalueiden kehittäminen

Kuopion kasvutavoitteet tarkoittavat myös aiempaa suurempaa asuntotuotantoa. Asuntotuotanto onkin viime vuosina noussut 800 uuden asunnon tasolle. Uusia alueita rakentamiseen on tarjottu monipuolisesti eri puolilta kaupunkia. Voimakkainta rakentaminen on ollut Saaristokaupungissa ja keskustassa, mutta entistä vahvemmin uusien alueiden rinnalle on noussut myös vanhojen asuinalueiden täydennysrakentaminen. Tiivistyvä kaupunkirakenne tarjoaa paremmat edellytykset myös jalankulkukaupungin ja joukkoliikenteen kehittämiseksi.

Kuopiossa on pitkä perinne sille, että asuinalueista rakennetaan monipuolisia niin talotyypeiltään kuin hallintasuhteiltaan. Tällä on ennaltaehkäisty asuinalueiden erilaistumista hyviin ja huonoihin.

Uutena piirteenä on vahvistumassa se, että *yksittäisten toimenpiteiden sijaan asuinalueilla tehdään kokonaisvaltaisempaa poikkihallinnollista kehittämistä*. Esimerkiksi ikäihmisten palvelu- ja asumisratkaisuja mietitään entistä monipuolisempina "kampus"-tyyppisinä kokonaisuuksina, jotka palvelevat myös alueen muuta väestöä.

5.3. Sosiaalinen eheys ja asukkaiden osallisuus

Kuopion strategia 2020 korostaa asiakaslähtöisyyttä ja Kuopion kaupungin palvelujen tuottamisorganisaatio on vuoden 2011 alusta uudistettu tukemaan tätä näkökulmaa. Kaupungin uudessa organisaatiossa on asiakaspalveluista vastaava yksikkö, joka yhdessä kaupungin tietohallinnon sekä palvelualueiden kanssa kehittää lisää uusia sähköisiä palveluja eKuopio-teeman alla.

Kuopiossa osallisuuden ja asukasdemokratian kehittämisen tavoitteena on *kaikkien asukkaiden sekä kuopiolaisten järjestöjen osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen*. Jotta tavoite toteutuu, on osallisuus käsitettävä ja tuotteistettava osaksi kaupungin suunniteltua, johdettua ja arvioitua perustoimin-

taa eli palveluntuotanto-, päätöksenteko- ja suunnitteluprosesseja. Kaupungin toiminnoissa tarjotaan lakisääteisten vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi asukkailla *vapaaehtoisia osallisuuden prosesseja*. Toiminnalla vahvistetaan sektorirajat ylittävää asukkaiden, yhdistysten, järjestöjen, julkisten ja yksityisten palvelujen yhdessä tekemistä.

Kuntaliitosten myötä syntyvien uusien Kuopion kaupunginosien aluedemokratian toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja haetaan demokratian toteutumiselle uusia tilaisuuksia ja malleja.

5.4. Kuntarakenteiden uudistaminen ja palveluiden uudet tarjontamallit

Kuopion rakenne on muuttunut voimakkaasti viime vuosina toteutuneiden kuntaliitosten (Vehmersalmi 2005, Karttula 2011, Nilsiä 2012, Maaninka tulossa 2015) myötä. Kuopiolla oli jo aiempien kuntaliitosten (Riistavesi, Kuopion maalaiskunta) myötä laaja maaseutualue.

Keskeisen kaupunkialueen kehittämisen lisäksi keskiöön nousee entisten kuntakeskusten kehittäminen ja niiden palvelujen saatavuudesta huolehtiminen. Myös paikallisen osallisuuden ja osallistumismallien kehittäminen on tärkeää, jotta liitosalueet kokevat olevansa osa Kuopiota.

Palvelujen osalta harva rakenne ja taajamien kohtuullisen pienet väestöpohjat on haaste. Asuntorakentamisen edellytyksiä entisissä keskustoissa ja niiden läheisyydessä tulee edistää. Palveluissa tulee miettiä ennakkoluulottomasti uusia malleja (sähköisiä ja mobiileja palveluja yms.)

6. Kasvuohjelman toimeenpano ja rahoitus

Kasvuohjelma perustuu ”kärkihankeajatteluun”. Kaupungin ja eri toimijoiden strategioiden ja toimintasuunnitelmien vuosittaisen tarkastelun yhteydessä määritellään ne ensisijaiset prioriteetit, joilla nähdään olevan keskeisin merkitys Kuopion kasvun ja kilpailukyvyn kehittymiselle. Kasvuohjelman toimenpiteistä vain osa on sellaisia, joiden toteuttamisesta vastaa Kuopion kaupunki. Useimmat toimenpiteet ja niissä onnistuminen edellyttää yhteistoiminnallisuutta, sitoutumista ja panostuksia eri toimijoilta.

Päätöksenteko- ja keskustelufoorumit

Kasvuohjelman kokonaistavoitteiden asettamisesta ja seurannasta vastaa *Kuopion kaupunginvaltuusto*. Kuopion kaupungin osalta ohjelman *operatiivisen toteutuksen vastuu on Kuopion kaupungin palvelualueilla*, joiden tehtävänä on varmistaa tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteistoiminnallinen valmistelu muiden eri toimijoiden ja ohjelman ulkopuolisten toteuttajien kanssa.

Kuopiolle on jo pitkään ollut tyypillistä vahva orientaatio organisaatioiden väliseen yhteistyöhön, yhteiset toimintarakenteet alueen kehittämissasioissa ja hyvä yhteistyöhenki. Laajapohjaisena eri toimijoiden yhteistyöfoorumina toimii kaupunginjohtajan vetämä *Kuopion kilpailukykyryhmä*. Siinä on laajasti edustettuina keskeiset elinkeinoelämän ja julkisen sektorin sidosryhmät sekä Kuopion kaupungin johtavat viranhaltijat. Kilpailukyvyn kannalta tärkeän oppilaitosten, kaupungin ja opiskelijoiden yhteistyön foorumina toimii *opiskeluasioiden neuvottelukunta*. Lisäksi jokaisen teeman kohdalta määritetään kuhunkin tarpeeseen parhaiten vastaava toimintamalli. Periaatteena ovat toiminnan tehokkuus, reagointikyky ja mahdollisimman joustavat hallinnolliset rakenteet. Seudun kuntien yhteistyöelimenä toimii *Kuopion seudun työvaliokunta*.

Suurten kaupunkiseutujen rahoitus

Kaupunkiseutujen kasvu ja kilpailukyvyn edistäminen aiheuttaa kustannuksia etupainotteisesti. Kasvun aikaansaamat verotulot (sekä tulo- että yhteisöverotulot) kertyvät ajallisesti myöhemmin. Verotulon kertymiseen ja lisäyksen suuruuteen liittyy myös riskejä, mm. tulonsaajien saamat ja käyttämät verovähennykset, työssäkävijöiden asuinkunta, yritysten verosuunnittelu ja kotipaikka.

Väestön kasvu johtaa peruspalveluiden kuten päivähoidon, opetustoimen ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuun. Kuntien palvelutuotannossa käyttämät kiinteistöt ovat iäkkäitä ja niissä on havaittu paljon sisäilma-/homeongelmia, jotka edellyttävät korjaustoimenpiteitä. Toisaalta selviytyminen nykyisessä vaikeassa taloustilanteessa edellyttää palvelutuotannon tehostamista. Kasvava kunta ei kuitenkaan voi tehostaakseen toimintaansa lakkauttaa päiväkotia, kouluja tai terveyskeskuksia vaan sen on tehtävä peruskorjauksia tai rakennettava uusia kiinteistöjä palvelutuotantoaan varten. Kasvavan väestön tarvitseman palvelutuotannon turvaamiseksi on kasvukeskuksilla vallitsevassa taloustilanteessa tarvetta kohdennettuun investointiavustukseen.

Työpaikkojen lisääntyminen lisää myös työmatkaliikennettä ympäristökunnista ja luo siten kasvukeskuksille painetta tarjota palveluitaan kuntarajoista riippumatta mm. päivähoito, terveydenhuolto. Palvelutarjonta lisää kilpailukykyä mutta samalla lisää tarvetta kasvattaa palvelutuotantoa. Ongelmaksi jää palvelutuotannon rahoittamismalli. Kuinka verorahoituksella katettavaksi tarkoitettujen palvelujen rahoitus saadaan kohdennettua aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ulkopaikkakuntalaisten osalta. Kuntien on mahdollista sopia keskenään laskutus käytännöstä.

Kuntien tärkeimmät tulolähteet ovat verotulot ja valtionosuudet. Tulo- ja yhteisöverot jaetaan eri veronsaajien kesken valtion päättämässä jakosuhteessa. Valtionosuuksissa verotulotasauksella (tulovero ja yhteis-

sövero) siirretään paremmin menestyviltä kunnilta tuloja heikommin menestyville kunnille. Verotulotasauksessa menetetyt osuudet kunnan omalta alueeltaan saamasta verotulosta voisi hyvin kohdentaa kasvun ja kilpailukyyn tukemiseen.

Vallitsevassa taloustilanteessa nyt nopealla aikataululla toteutetut valtionosuuksien leikkaukset heikentävät kuntien taloutta merkittävästi, koska palvelutuotannon sopeuttaminen palvelurakenteen muutokseen ja kasvavaan palvelutarpeeseen vie aikaa. Tämä vähentää käytettävissä olevia resursseja käytettäväksi kasvuun ja kilpailukyyn parantamiseen. Suuret kaupunkiseudut voivat joutua paikkaamaan rahoitusvajetta velkarahalla, leikkaamalla palveluja tai jättämällä kehittäminen pienelle huomiolle. Tämä johtaa ennemminkin supistuvaan kuin kasvavaan talouteen.

Riittävän kasvun ja kilpailukyyn mahdollistaminen ja turvaaminen edellyttää lisärahoitusta ja eri toimijoiden yhteneväisiä näkemyksiä toimenpiteistä ja panostuksista, joilla kasvua saadaan aikaan. Valtion tulisi kohdentaa kunnille tukirahaa terveen kasvun mahdollistamiseen ja turvaamiseen, Kuopion tapauksessa tehokkaan ja tiiviin kaupunkirakenteen toteuttamiseen, yritysalueiden kehittämiseen, joukkoliikenteen ml. raideliikenteen käytön houkuttelevuuden ja toimivuuden lisäämiseen, keskuskaupunkien saavutettavuuden parantamiseen, elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseen sekä julkisen sektorin ja elinkeinoelämän tarvetta vastaavan koulutuksen järjestämiseen. Samanaikaisesti valtion tulisi suunnata omaa toimintaansa tukemaan kuntien kasvutavoitteiden toteutumista. Terve kasvu tuo tuloja myös valtiolle.

Kohdennettua rahoitusta kuntien kasvun turvaamiseksi voisi kasvattaa:

- lisäämällä kasvukeskusten jako-osuutta verotuloissa,
- verotulojen jakoperusteissa voisi huomioida työssäkäyntikunnan ja peruspalvelujen tuotantomäärät (ulko-paikkakuntalaisille tuotetut palvelut)
- palauttamalla kasvukunnan verotulotasauksessa menettämä verotulo
- kohdentamalla suoraa tukea terveen kasvun aikaansaamiseksi
- kohdentamalla ministeriöiden kautta tukea kasvun aikaansaamiseksi
- kohdentamalla EU-rakennerahastovaroja kasvun aikaansaamiseksi

Kasvuohjelman rahoitus ja suhde EU:n rakennerahastorahoitukseen 2014 – 2020

Kasvun edellytysten turvaaminen ja kasvu vaatii mittavia rahallisia panostuksia. Kuopion kasvupanosten varassa lepää Pohjois-Savon ja Itä-Suomen tulevaisuus. Julkisen talouden rahoituskriisi on viime vuosina heikentänyt erityisen voimakkaasti suurten kaupunkien talouden tilannetta, mistä osoituksena ovat alijäämäiset tilinpäätökset ja budjetit.

Rahoitus jakautuu useisiin eri lähteisiin. Kasvuohjelma sisältää toimenpiteitä, joiden valtakunnallisesta luonteesta ja merkityksestä johtuen tulee linjata neuvottelumenettelyn avulla laadittavassa kasvusopimuksessa.

Osa toimenpiteistä edellyttää alueellista rahoitusta. Merkittävä osa toimista on sellaisia, joiden toteutus tulee tapahtumaan yksityisin varoin, mutta niiden mahdollistamiseksi edellytetään kaupungin ja valtion osalta toimenpiteitä.

Kasvuohjelmassa huomioidaan tulevan EU:n rakennerahastokauden mahdollisuudet osarahoittaa toimenpiteitä mahdollisuuksien mukaan kautta linjan. Tämä näkökulma ja tavoitteet muodostavat Kuopion rakennerahastosuunnitelman, joka päivittyy yhdessä kasvuohjelman vuosittaisen sopimusneuvotteluprosessin yhteydessä.

Seuraavaan taulukkoon on alustavasti koottu Kuopion kasvuohjelman kärkihanketeemoja sekä niiden linkitystä EU:n rakennerahastokauden 2014–2020 painopisteisiin.

Taulukko 4: Kuopion kasvuohjelman hanketeemat ja EU:n rakennerahastojen kauden 2014-2020 painopisteet

Hanketeema	Pk-yritykset	Osaaminen	Vähähiilisyys	Saavutettavuus	Työllisyys	Koulutus	Osallisuus
Kampus 2020 ja INKA 2020	X	X	X	X	X	X	
Yritysalueet	X		X	X			
Matkailu, Tahko ym.	X	X	X	X	X	X	
Osaava työvoima	X	X			X	X	X
Nuorisotakuu		X			X	X	X
Matkakeskus	X		X	X	X		
Lentoasema	X		X	X			
Asunto-alueet			X				X
Joukkoliikenne			X	X			

Yhteenveto ympäristö- ja yritysvaikutuksista

Kestävää kehitystä ja ilmastopoliittisia tavoitteita tuetaan Kuopion kasvuohjelman toimenpiteillä, joilla tiivistetään kaupunkirakennetta sekä mm. parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Koska vahvan elinkeinoelämän kehittäminen on kasvuohjelman läpileikkaavana teemana, on kantavana teemana myös yritystoiminnan edellytysten vahvistaminen, alueen houkuttavuus yritystoiminnan sijaintipaikkana, yritysten tuotekehitystoiminnan vauhdittaminen sekä osaavan työvoiman saatavuus.

Kuopion kasvuohjelmassa mukana:

Kuopion kaupunki

Itä-Suomen yliopisto

Savonia ammattikorkeakoulu

Savon ammatti- ja aikuisopisto

Opiskelijajärjestöt ISYY, Savotta ja Salkku

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon ELY-keskus

Kuopion kauppakamari

Kuopion yrittäjät

Kuopion Matkailupalvelu Oy

Siilinjärven kunta

Suonenjoen kaupunki

Leppävirran kunta

Tuusniemen kunta

Maaningan kunta